

Əsas missiyanı mənim prezidentlik dövrümdə yetişən gənclər yerinə yetiriblər

Azərbaycan
Respublikasının
Prezidenti
İlham Əliyevin
martın 20-də
Şuşadan xalqa
müraciətindən

Müharibədə bütün nəsillərin nümayəndələri iştirak ediblər, qəhrəmanlıq göstəriblər. Amma hər kəs bilməlidir ki, əsas missiyanı mənim prezidentlik dövrümdə yetişən gənclər yerinə yetiriblər, 2003-cü ildə uşaq olan gənclər yerinə yetiriblər. İlk növbədə, biz onlara borclu-yuq, bütün Azərbaycan xalqına borclu-yuq. Bütün xalqımız bu Qələbəni yaxınlaşdırırdı və bütün amillər birləşərək bu müharibənin nəticələrini şərtləndirdi.

Vətən müharibəsi iştirakçılarının ailə üzvləri işə qəbul olunub

Şəhid və qazi ailəsi üzvlərinin sosial müdafiəsinin, məşğulluğunun təmin edilməsi məqsədilə cari ilin 28 yanvar tarixindən etibarən Təhsil Nazirliyi sistemində daxil olan dövlət ümumi təhsil müəssisələrində müvafiq vakansiyalara işə qəbul prosesi dayandırılıb və həmin kateqoriyadan olan şəxslərə üstünlük verilməsi üçün tədbirlər həyata keçirilib.

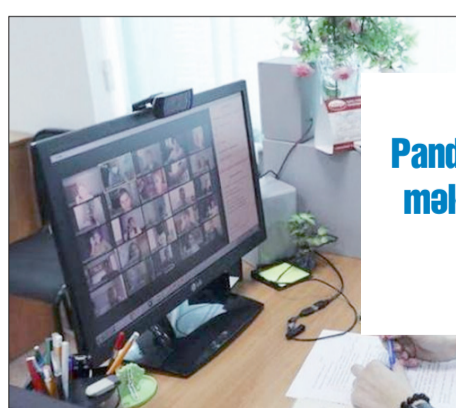
İndiyədək Təhsil Nazirliyinə şəhid, qazi və Vətən müharibəsi iştirakçılarının ailə üzvləri tərəfindən işə qəbulla əlaqədar 319 müraciət daxil olub, müraciətlər araşdırıldıqdan və vakant yerlərlə bağlı həmin şəxslərlə əlaqə saxlanaraq rəylər alındıqdan sonra 188 müraciət müsbət həllini tapıb.

“Bizimlə üz-üzə gəlmək düşmən üçün dəhşət idi”

Məktəbdə müəllimdi. Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetini bitirib Masallıda bir kənd məktəbinə müəllim təyin ediləndən – 2016-cı ildən bəri xalqların, millətlərin, dövlətlərin tarixi keçmişini öyrədir gələcək nəsillər. Şagirdlərinin tarixə hər ekskursiyasına eyni həvə, eyni maraqla bələdçilik edib indiyə qədər. Yalnız bir xalqın son 30 illik tarixi-

nə ekskursiyadan zövq ala bilmirdi. Universiteti bitirəndən bəri Şuşanın, Xocalının, Cəbrayılın, Laçının, Qubadının işğal tarixlərini əzbərləyirdim şagirdlərinə. Buna özünü məcbur hiss edirdi. Axı, gələcəyimizi təhvil verəcəyimiz nəsil nəyin nə olduğunu bilməli, kimin kim olduğunu tanımalıydı.

⇒ Ardı səh.9

**Pandemiya 2021-ci ildə
məktəb təhsilini necə
dəyişəcək?**

⇒ səh.7

**Elm olimpiadasının
qalibləri**

⇒ səh.10

**Paytaxt məktəbində
XARİBÜLBÜL
yetişdirilir**

⇒ səh.14

1918-ci ilin mart ayında törədilmiş vəhşiliklər bütün bəşəriyyətə və insanlığa qarşı qanlı cinayətdir

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü ilə bağlı paylaşım edib

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyeva rəsmi "Instagram" səhifəsində 31 Mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü ilə bağlı paylaşım edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Birinci vitse-prezidentin paylaşımında deyilir: "Bu gün Azərbaycanlıların Soyqırımı Günüdür. 1918-ci ilin mart ayında törədilmiş vəhşiliklər bütün bəşəriyyətə və insanlığa qarşı qanlı cinayətdir. İllər keçsə də biz Azərbaycan xalqının məruz qaldığı etnik təmizləmənin, terror və soyqırımı aktlarının, ona amansızcasına divan tutulmasının ağır-acısını heç vaxt unutmayacağıq. Faciənin günahsız qurbanlarının nurlu xatirəsini dərin hüznə yad edir, Uca Tanrıdan bütün şəhidlərimizə rəhmət diləyirəm".

Soyqırım qurbanlarının xatirəsi anılıb

Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyasının (BMA) "Şifahi ənənəli Azərbaycan professional musiqisi və onun yeni istiqamətlərinin tədqiqi: Orqanologiya və Akustika" elmi-tədqiqat laboratoriyasının təşkilatçılığı ilə Azərbaycanlıların Soyqırımı Gününe həsr olunan "Azərbaycan xalq musiqisinə qarşı erməni plagiatı" mövzusunda Respublika elmi-praktik konfrans keçirilib.

Tədbirdə BMA-nın rektoru, Xalq artisti, professor Fərhad Bədəlbəylinin konfrans iştirakçılarına ünvanlanan videomüraciəti səsləndirilib. F.Bədəlbəyli belə bir konfransın keçirilməsinin vacibliyini vurğulayaraq bildirib ki, ermənilərin musiqiyimizə, mədəniyyətimizə qarşı apardıqları təcavüzkar siyasətin kökü çox qədimlərə gedib çıxır.

"Ermənilər məqsədyönlü şəkildə daima saxtakarlığa əl ataraq, musiqimizi özünü küləşdirməyə cəhd etsələr də, buna nail ola bilməyiblər, ona görə ki, Azərbaycanın dəyərli musiqişünas alimləri, elm xadimləri, sənətkarları ermənilərin plagiat fəaliyyətini sübut edərək, Azərbaycan müəllimlərinin əsərlərini və folklor nümunələrinin erməniləşdirilməsi cəhdlərinə qarşı mübarizə aparıblar" - deyərək rektor videomüraciətində qeyd edib.

Sonra Xor dirijorluq kafedrasının baş müəllimi Dilarə Quliyevanın rəhbərliyi altında fortepiano fakültəsinin Musiqi müəllimliyi kafedrasının III kurs tələbələrindən ifasında "Laçın" xalq mahnısının videoçarxı nümayiş olunub.

BMA-nın tədris işləri üzrə prorektoru, Əməkdar müəllim, professor Nərinə Quliyeva Azərbaycan xalq musiqisinə qarşı erməni plagiatı məsələsinin xüsusi aktuallığını bildirib, mövzunun daha geniş müstəvidə müzakirə olunmasının, beynəlxalq səviyyədə araşdırılaraq dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasının vacibliyini söyləyib.

Daha sonra çıxış edən BMA-nın elm və yaradıcılıq işləri üzrə prorektoru, Əməkdar incəsənət xadimi, professor Gülnaz Abdullazadə ermənilərin mədəni irsimizə vurduqları ziyanın dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasının mühüm vəzifələrdən biri olduğunu qeyd edib.

Konfransda mövzuya dair bir sıra elmi məruzələr də dinlənilib.

Bakı Slavyan Universitetində (BSU) keçirilən elmi konfransda rektor, professor Nurlana Əliyeva ermənilərin 1918-ci ilin mart ayında xalqımıza qarşı törətdikləri soyqırımı aktından 103 il ötdüyünü vurğulayaraq, belə tədbirlərin keçirilməsində əsas məqsədin dünya ictimaiyyətinin diqqətini bir daha erməni vəhşiliyinə yönəltmək olduğunu bildirib.

Rektor qeyd edib ki, ermənilərin azərbaycanlılara qarşı soyqırımı XX əsrin sonlarında da təkrarlandı: "1992-ci ilin fevralında ermənilər Xocalı şəhərinin əhalisinə misli görünməyən vəhşilik etdi. Bu qanlı faciə minlərlə azərbaycanlının məhv edilməsi, əsir alınması, şəhərin yerlə-yeksan edilməsi ilə nəticələndi".

Ulu öndər Heydər Əliyevin "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" 1998-ci il 26 mart tarixli Fərmanı ilə soyqırımı aktlarına siyasi-hüquqi qiymət verilməsini qeyd edən N.Əliyevanın sözlərinə görə, fərman aparılan tədqiqatlara, həqiqətin üzə çıxarılmasına istiqamətdə söyləyən artırılmasına geniş imkanlar yaratdı.

Qeyd edilib ki, xalqımızın Prezident, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin birbaşa rəhbərliyi və rəşadətli Azərbaycan Ordusunun qəhrəmanlığı nəticəsində Vətən müharibəsində qazandıqı möhtəşəm Qələbəni erməni soyqırımlarına verilən ən layiqli cavabdır.

Sonra mövzu ilə əlaqədar məruzələr dinlənilib.

Bakı Mühəndislik Universitetində təşkil olunan anım tədbirində ali məktəbin rektoru, professor Havar Məmmədov bildirib ki, 1918-ci ilin mart-aprel aylarında ermənilər tərəfindən azərbaycanlılara qarşı amansız soyqırımı aktı həyata keçirilib və minlərlə dinc azərbaycanlı yalnız milli mənsəbiyyətinə görə xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilib.

Vurğulanıb ki, Bakı şəhərində, habelə Bakı quberniyasına daxil olan Şamaxı, Quba, həmçinin digər şəhər və qəzalarda on minlərlə dinc sakin məhz etnik, dini mənsəbiyyətinə görə qətlə yetirilib, yaşayış məntəqələri dağıdılıb, mədəniyyət abidələri, məscid və qəbiristanlıqlar yerlə-yeksan olunub. H.Məmmədov

diqqətə çatdırıb ki, 1998-ci il martın 26-da ümummilli lider Heydər Əliyevin imzaladığı "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" Fərmanda həmin dəhşətli hadisələrə adekvat siyasi qiymət verilib və 31 mart Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü elan edilib.

Son illər bu sahədə çoxlu sayda yeni faktlar və sənədlər toplandığını qeyd edən rektor aparılan tədqiqatlar nəticəsində Quba şəhərində tapılan kütləvi məzarlığın 1918-ci ildə ermənilərin yerli dinc əhaliyə qarşı törətdiyi soyqırımı ilə bağlı olduğunu müəyyən edildiyini nəzərə çatdırıb. H.Məmmədov ərazidə Quba Soyqırımı Memorial Kompleksinin yaradıldığını, Prezident İlham Əliyevin mərasimində iştirak etdiyini vurğulayıb.

Rektor gənc nəslin xalqımızın keçmişdə hansı fəlakətlərlə üz-üzə qalmasını, bu hadisələrin başvermə səbəblərini daha dərinləndirən tədris prosesinin vacibliyini qeyd edib.

Sonra ümumi fənlər kafedrasının müdiri, dosent Bilal Dədəyev 31 mart hadisələri ilə bağlı tarixi faktları əks etdirən məruzə ilə çıxış edib.

Mingəçevir Dövlət Universitetində "31 Mart faciəsi insanlığa qarşı soyqırım cinayətidir" mövzusunda konfrans keçirilib.

Ali məktəbin rektoru Şahin Bayramov 1918-ci ilin mart-aprel aylarında erməni təcavüzkarları tərəfindən xalqımıza qarşı törədilmiş soyqırım aktlarından, Bakı, Qarabağ, Şamaxı, Quba və digər bölgələrimizdə baş vermiş erməni terroru və vəhşiliklərindən danışıb.

Ölkəmizdə soyqırım qurbanlarının hər zaman dərin hüznə və ehtiramla yad edildiyini bildiren rektor Allahdan bütün şəhidlərimizə rəhmət diləyib.

Tariximizin qan yaddaşına yazılmış soyqırım cinayətlərinin heç zaman unudulmayacağını, tarixi həqiqətlərin öyrənilməsi, gənc nəsillər arasında təbliğ edilməsi, dünya ictimaiyyətinə çatdırılmasının vacibliyindən bəhs edilib və bununla bağlı MDU-da fərqli formatlarda tədbirlərin həyata keçirilməsinə xüsusi əhəmiyyət verildiyi vurğulanıb.

Konfransda universitet müəllimlərinin mövzuya dair məruzələri dinlənilib, məruzələr ətrafında müzakirələr keçirilib.

“Sabahın alimləri” X Respublika Müsabiqəsinin yekunları haqqında

Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin əmri

Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin 2020-ci il 10 oktyabr tarixli F-462 nömrəli əmrinə və Təhsil Nazirliyi ilə tərəfdaş təşkilatların 2021-ci il 4 fevral tarixli Q-01 nömrəli birgə Qərarına əsasən, mövcud pandemiya şəraiti ilə əlaqədar “Sabahın alimləri” X Respublika Müsabiqəsi cari ilin 10-17 fevral tarixlərində Bakı şəhərində onlayn keçirilmişdir. Müsabiqə İSEF - Beynəlxalq Elm və Mühəndislik Sərgisi çərçivəsində təşkil olunmuşdur. Müsabiqənin təşkilatçıları Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası, Gənclər və İdman Nazirliyi, Heydər Əliyev Mərkəzi və Azərbaycan Təhsil İşçiləri Azad Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsi olmuş, Bakı Dövlət Universiteti, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti, Azərbaycan Texniki Universiteti və Sumqayıt Dövlət Universiteti tərəfindən müsabiqəyə elmi dəstək verilmişdir. Bu tədbirdə Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində, o cümlədən Bakı, Sumqayıt, Naxçıvan Muxtar Respublikası, Abşeron, Gəncə, Ağdam, Ağdaş, Astara, Şəki, Şirvan, Samux, Balakən, İsmayıl və Ucarıda yerləşən ümumtəhsil məktəblərinin IX-XI sinif şagirdləri iştirak etmişlər.

Müsabiqədə iştirak etmək istəyən şagirdlərin qeydiyyatı onlayn həyata keçirilmişdir. Elektron qeydiyyatdan keçirilmiş 155 layihədən müsabiqədə 123 layihə ilə 208 şagird iştirak etmişdir. Bu layihələrdən 37-i fərdi, 86-i isə kollektiv işlənmiş layihələr olmuşdur.

Layihələrin qiymətləndirilməsini həyata keçirmək məqsədi ilə alimlərdən ibarət Münsiflər heyəti yaradılmışdır. Qiymətləndirmə 8 istiqamət (riyaziyyat, fizika və astronomiya, kimya, biologiya, tibb və sağlamlıq, ekologiya və ətraf mühitin idarə olunması, mühəndislik, kompüter elmləri) üzrə həyata keçirilmişdir. Münsiflər heyətinin qərarına görə müxtəlif kateqoriyalar üzrə I, II və III yerlərə 48 layihə üzrə 81 şagird, o cümlədən I yerə 8 layihə üzrə 13 şagird, II yerə 16 layihə üzrə 27 şagird, III yerə 24 layihə üzrə 41 şagird layihə görülmüşdür. Qaliblər sırasından İSEF-də iştirak etmək üçün 7 layihə (10 şagird) seçilmişdir.

Qaliblərə müsabiqənin təşkilatçıları adından diplom, medal və hədiyyələr təqdim ediləcək, müsabiqə iştirakçıla-

rına isə müsabiqənin sertifikatları və medalları verilecekdir.

Qeyd olunanları nəzərə alaraq və “Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasnamə”nin 13.5-ci bəndini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

- 2021-ci il 10-17 fevral tarixlərində “Sabahın alimləri” X Respublika Müsabiqəsinin Münsiflər heyəti tərəfindən seçilən qaliblərinin siyahısı təsdiq edilsin (əlavə 1).
- Təşkilatçıların 4 fevral 2021-ci il tarixli Q-01 nömrəli birgə qərarına uyğun olaraq, qaliblərə (əlavə 1), qalib şagirdlərin rəhbərlərinə (əlavə 2), Münsiflər heyətinə (əlavə 3) və Elmi Ekspertiza Komitəsinin üzvlərinə (əlavə 4) nəzərdə tutulmuş pul mükafatları verilsin.
- 2021-ci ilin may ayında ABS-də onlayn keçiriləcək İSEF- Mühəndislik sərgisində iştirak etmək üçün seçilmiş şagirdlərin siyahısı təsdiq edilsin (əlavə 5).
- Aparat rəhbərinin müavini, “Sabahın alimləri” X Respublika müsabiqəsinin direktoru Y.Piriyevə tapşırılsın:
 - İSEF-də iştirak edəcək şagirdlərin layihələrinin və təqdimatlarının ingilis dilində hazırlanmasına nəzarət etsin;
 - İSEF-in Təşkilat Komitəsinə müvafiq məlumatların göndərilməsini təmin etsin.
- İnformasiya və vətəndaşlara xidmət şöbəsi (R.Xanlarov) əmrin çoxaldılıb aidyyəti müəssisələrə göndərilməsini, İctimaiyyətlə əlaqələr sektoru (C.Valehov) Nazirliyin internet sahifəsində yerləşdirilməsini və “Azərbaycan müəllimi” qəzetində dərc olunmasını təmin etsin.
- Əmrin icrasına nəzarət nazir müavini F.Qurbanova həvalə olunsun.

Emin ƏMRULLAYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Təhsil naziri

18 mart 2021-ci il

Doktorantların və gənc tədqiqatçıların XXIV Respublika elmi konfransının keçirilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Təhsil nazirinin əmri

Doktorantların və gənc tədqiqatçıların apardıqları elmi tədqiqat işlərinin nəticələrinin müzakirəsini təşkil etmək, habelə onların elmi yaradıcılığını stimullaşdırmaq məqsədilə “Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasnamə”nin 13.5-ci bəndini rəhbər tutaraq

ƏMR EDİRƏM:

- Doktorantların və gənc tədqiqatçıların XXIV Respublika elmi konfransı 2021-ci il 23-24 noyabr tarixlərində Azərbaycan Texniki Universitetində keçirilsin, konfrans böyük Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin 880 illik yubileyinə həsr edilsin.
- Konfransın Təşkilat komitəsinin tərkibi, “Doktorantların və gənc tədqiqatçıların XXIV Respublika elmi konfransının Əsasnaməsi” təsdiq edilsin (əlavə 1 və 2).
- Ali təhsil müəssisələrinin rektorları doktorantların və gənc tədqiqatçıların məruzə tezislərinin 2021-ci il 1 iyul tarixinədək Təhsil Nazirliyinin Elm, ali və orta ixtisas təhsili şöbəsinə təqdim edilməsini təmin etsinlər.
- Azərbaycan Texniki Universitetinin rektoru (Vilayət Vəliyev) konfransın yüksək səviyyədə keçirilməsi üçün lazımı şərait yaratsın, konfransın program və materiallarının nəşr edilməsini

və konfransın nəticələri barədə Təhsil Nazirliyinə hesabatın təqdim olunmasını təmin etsin.

- Elm, ali və orta ixtisas təhsil şöbəsi (Nicat Məmmədli) konfransın keçirilməsi ilə əlaqədar lazımı təşkilati məsələləri həll etsin.
- Maliyyə şöbəsi (Rauf Orucov) Azərbaycan Texniki Universiteti tərəfindən konfransın keçirilməsi ilə bağlı tələb olunan xərclər üzrə təqdim olunaq maliyyə sifarişini əsasında Təhsil Nazirliyinin büdcəsində aidyyəti tədbir üzrə nəzərdə tutulan vəsaitdən müvafiq məbləğin həmin universitetin hesabına köçürülməsini təmin etsin.
- İnformasiya və vətəndaşlara xidmət şöbəsi (Rəşad Xanlarov) əmrin çoxaldılıb ali təhsil müəssisələrinə göndərilməsini təmin etsin.
- İctimaiyyətlə əlaqələr sektoru (Cəsarət Valehov) bu əmrin Nazirliyin internet sahifəsində yerləşdirilməsini və “Azərbaycan müəllimi” qəzetində dərc olunmasını təmin etsin.
- Əmrin icrasına nəzarət nazir müavini Firudin Qurbanova həvalə edilsin.

Emin ƏMRULLAYEV,
Azərbaycan Respublikasının
Təhsil naziri

29 mart 2021-ci il

Məktəblərdə “COVID-19”-la bağlı vəziyyətə dair məlumat

Nazirlər Kabinetinin “Xüsusi karantin rejimi dövründə Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərən təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinin təşkili ilə bağlı əlavə tədbirlər barədə” qərarına və Təhsil Nazirliyinin müvafiq əmrinə əsasən, fevralın 1-dən ölkə üzrə ümumi təhsil müəssisələrində karantin rejiminin qaydalarına əməl olunmaqla ənənəvi tədris qismən davam etdirilir.

Qeyd edək ki, ümumi təhsil müəssisələrinin yaşı 50-dən yuxarı olan müəllim və texniki heyətinin martın ilk həftəsindən vaksinasıya prosesinə başlanılıb. Bu proses çərçivəsində bu gündə 50 faizdən çox müəllim və texniki heyət “COVID-19” əleyhinə peyvənd olunub. Təhsil prosesinin səmərəli təşkili üçün müəllim, o cümlədən texniki heyətin vaksinasıya prosesində iştirakı zəruridir.

1 fevral - 29 mart 2021-ci il tarixlərində ümumi təhsil müəssisələrinin 1,6 faizi müxtəlif vaxtlarda distant təhsilə keçirilib ki, onların böyük bir qisminə əyani təhsil yenidən bərpa edilib. Məktəblərdə müəllim, şagird və texniki heyət arasında yoluxma halları aşkar olunmuşda, Təhsil Nazirliyi Səhiyyə Nazirliyi ilə razılaşdırmaqla tədrisin distant formaya keçirilməsi barədə qərar qəbul edir.

Məlumat üçün bildiririk ki, 29 mart tarixindən teledərslərin yayımlandığı “Dərs vaxtı” proqramı, həmçinin “Virtual məktəb” platforması üzərindən də onlayn tədris davam etdirilir.

Təhsil Nazirliyi təhsil ictimaiyyətinə sanitariya-gigiyenik qaydalara əməl etməyi, maska taxmaqla və sosial məsafəni gözləməklə “COVID-19” xəstəliyindən qorunmağı bir daha tövsiyə edir.

Pandemiya dövründə tədrisin təşkili

Bildiyimiz kimi, Nazirlər Kabinetinin “Xüsusi karantin rejimi dövründə Azərbaycan Respublikasının ərazisində fəaliyyət göstərən təhsil müəssisələrinin fəaliyyətinin təşkili ilə bağlı əlavə tədbirlər barədə” qərarına və Təhsil Nazirliyinin müvafiq əmrinə əsasən, fevralın 1-dən ölkə üzrə ümumi təhsil müəssisələrində karantin rejiminin qaydalarına əməl edilməklə ənənəvi tədris mərhələli şəkildə qismən bərpa edilmişdir.

Mövcud pandemiya şəraiti ilə əlaqədar olaraq, növbəti həftədən etibarən tədrisin təşkili ilə bağlı yeni normaları təbiiq planlaşdırılır. Belə ki, aprelin 5-dən Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Şəki şəhərləri və Abşeron rayonunun ümumi təhsil müəssisələrində tədris və təlim-təربiyə prosesinin distant (məsafədən) formada təşkili nəzərdə tutulur. Digər şəhər və rayonlarda isə tədris sanitariya-gigiyenik tələblərə əməl edilməklə qismən əyani formada davam etdiriləcək.

Məlumat üçün bildiririk ki, distant tədris zamanı dərslər “Virtual məktəb”, eləcə də digər onlayn platformalar üzərindən keçirilə bilər. Həmçinin şagirdlərə “Dərs vaxtı” teledərslərini izləmək tövsiyə olunur.

Qeyd edək ki, ümumi təhsil müəssisələrinin yaşı 50-dən yuxarı olan müəllim və texniki heyətinin martın ilk həftəsindən vaksinasıya prosesinə başlanılıb. Bu gündə proses çərçivəsində 55 faizdən çox müəllim və texniki heyət “COVID-19” əleyhinə peyvənd olunub. Təhsil prosesinin səmərəli təşkili üçün müəllim, o cümlədən texniki heyətin vaksinasıya prosesində iştirakı zəruridir.

Təhsil Nazirliyi ictimaiyyətlə sanitariya-gigiyenik qaydalara əməl etməyi, maska taxmaqla və sosial məsafəni gözləməklə “COVID-19” virusundan qorunmağı bir daha tövsiyə edir.

“Müdrük siyasət-Qarabağ Zəfəri” mövzusunda konfrans keçirilib

Təhsil Nazirliyinin dəstəyi, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin (BŞİH) təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə “Müdrük siyasət-Qarabağ Zəfəri” mövzusunda referat yazı müsabiqəsinin yekunlarına həsr olunmuş elmi konfrans keçirilib.

Konfransda Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, BŞİH-in başçısı Eldar Əzizov, Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin (BŞTİ) müdiri Mehriban Vəliyeva, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Tarix İnstitutunun icraçı direktoru Cəbi Bəhramov, BŞİH başçısı aparatının İctimai-siyasi, humanitar məsələlər və dini qurumlarla iş şöbəsinin müdiri Elmin İmanov, BŞİH-in Vətən müharibəsi iştirakçıları və şəhid ailələri ilə işin təşkili şöbəsinin müdiri Cavid Fərhadov, müsabiqənin Bakı şəhər turunun qalib şagirdləri iştirak ediblər.

Təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov referat yazı müsabiqəsinin əhəmiyyəti barədə danışıb. Bildirib ki, Təhsil Nazirliyi hər zaman gənc nəslin vətənpərvərlik və dövlətçilik ruhunda tərbiyəsinə xüsusi diqqət yetirir. Bu baxımdan bu cür müsabiqələrin davamlı təşkili məktəblilərin layiqli vətəndaş kimi yetişməsinə müstəsna rola malikdir.

Firudin Qurbanov Ali Baş Komandan İlham Əliyevin böyük sərkərdəlik məharəti, müdrük diplomatiyası və xalqımızın milli həmrəyliyi sayəsində Müzəffər Ordumuzun qazandığı parlaq qələbədən bəhs edib.

BŞİH-nin başçısı Eldar Əzizov Prezident İlham Əliyevin Azərbaycana rəhbərlik etdiyi illərdə ölkədə qüdrətli iqtisadiyyat və bu iqtisadi baza üzərində güclü ordu yaradıldığını söyləyib. Beynəlxalq münasibətlər və informasiya sahəsində böyük uğurlar əldə edildiyini deyən icra başçısı bunun nəticəsində müharibədə şanlı qələbə qazanıldığını və torpaqlarımızın işğaldan azad edildiyini diqqətə çatdırıb.

Konfransda çıxış edən BŞTİ-nin müdiri Mehriban Vəliyeva müsabiqədə qalib seçilən şagirdləri təbrik edərək onlara uğurlar arzulayıb.

Mehriban Vəliyeva müsabiqəyə qatılan şagirdlərin öz referatlarında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Rəşadətli Ordumuzun qətiyyəti sayəsində Vətən müharibəsində düşmən üzərində qazanılan qələbəni və Ali Baş Komandanın olan məhəbbətini yaratdığı şəkildə ifadə etməsinə yüksək dəyərləndirib.

M.Vəliyeva Qarabağ tarixini şagirdlərinə öyrədən, vətənpərvərlik tərbiyəsi verən müəllimlərin də 30 ildən sonra Vətən müharibəsində öz keçmiş şagirdləri ilə çiyin-çiyinə döyüşərək şanlı zəfərin qazanılmasında rolundan bəhs edib. Bildirib ki, BŞTİ-nin tabeliyindəki ümumi təhsil məktəblərində çalışan 122 müəllim və 5 direktor müavini olmaqla, ümumilikdə 127 təhsil işçisi Azərbaycan ordusu sıralarına qoşulmaq üçün müraciət edib. Onlardan 37 nəfər döyüşlərdə iştirak edərək qəhrəmanlıq və şücaəti ilə torpaqlarımızın azad olunması işinə öz töhfəsini verib.

Daha sonra çıxış edən digər qonaqlar və məktəblilər müsabiqənin əhəmiyyətindən bəhs edərək Vətən müharibəsində qazanılan şanlı qələbənin geniş təbliğinin vacibliyini vurğulayıblar.

Bildirilib ki, müsabiqənin paytaxt rayonlarında keçirilən I mərhələsində 316 təhsil müəssisəsindən 1879 şagird iştirak edib və onlar 18 mövzu üzrə referatlarını təqdim ediblər. İlk mərhələdə 125 şagird qalib adına layiq görülüb, onlar diplom və hədiyyələrlə mükafatlandırılıblar. Müsabiqənin Bakı şəhər mərhələsində 33 şagird qalib gəlib.

Referatların Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti tərəfindən kitab şəklində çap ediləcəyi bildirilib.

Təhsil nazirinin müavini YUNESKO-nun yüksək səviyyəli görüşündə

Martın 29-da Təhsil nazirinin müavini İdris İsayev YUNESKO tərəfindən təşkil olunmuş “COVID-19 bir il: Nəsil fəlakətinin qarşısının alınması məqsədilə təhsilin bərpasının prioritetləşdirilməsi” mövzusunda yüksək səviyyəli virtual görüşdə iştirak edib.

“COVID-19” pandemiyasının təhsil sahəsinə təsiri mövzusunda həsr olunan virtual tədbirdə YUNESKO-nun Baş direktoru Odr

Azulay, BMT-nin Baş katibi Antonio Qutyerəş və bir sıra ölkələrin təhsil nazirləri iştirak ediblər.

İdris İsayev çıxışında Azərbaycanı pandemiya dövründə təhsilin davamlılığının təmin edilməsi məqsədilə atılan addımlar barədə tədbir iştirakçılarına məlumatlandırıb. Nazir müavini həmçinin ölkəmizdə icra edilən “Virtual məktəb” layihəsinin xüsusi rolunu qeyd edib və yaratdığı imkanlardan söz açıb.

Avropa İttifaqının təhsil proqramları haqqında vebinar

Yerli ali təhsil müəssisələri üçün Təhsil Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Azərbaycandakı Milli Erasmus+Ofisinin direktoru Pərviz Bağirovun təqdimatında onlayn vebinar keçirilib.

Vebinarın məqsədi Avropa İttifaqının (AI) təhsil proqramlarında növbəti illərdə tətbiq olunacaq yeniliklər ilə əlaqədar ali təhsil müəssisələrini məlumatlandırmaq, o cümlədən ERASMUS+ proqramının Azərbaycan universitetləri üçün yaratdığı imkanlar, mövcud proq-

ramlar (ERASMUS Mundus, Jean Monnet və digər) və onlara qəbul şərtləri ilə bağlı ali məktəb nümayəndələrini maarifləndirmək olub.

Onlayn vebinar 20-yə yaxın ali təhsil müəssisəsindən 80-ə yaxın nümayəndə iştirak edib. Tədbirdə Milli Erasmus+ Ofisi tərəfindən yeni ERASMUS Mundus proqramı (2021- 2027) haqqında təqdimat nümayiş edilib.

Sonda görüş iştirakçılarına maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Rumınyada növbəti tədris ili üzrə təhsil imkanı

Rumınyanın Təhsil və Tədqiqat Nazirliyi tərəfindən Azərbaycan vətəndaşları üçün 2021-2022-ci tədris ili üzrə elan edilən təqaüd proqramına qeydiyyat davam edir.

Təqaüd proqramına müraciət üçün son tarix 5 aprel 2021-ci il nəzərdə tutulub.

Təqaüd proqramı “Rumınyanın Təhsil və Tədqiqat Nazirliyi ilə

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi arasında təhsil sahəsində əməkdaşlığa dair 11 oktyabr 2004-cü il tarixində imzalanmış müqavilə”yə əsasən həyata keçirilir. Proqram hər iki ölkənin vətəndaşlarına tələbə mübadiləsi əsasında qarşı ölkənin ali təhsil müəssisələrində bakalavriat, magistratura və doktorantura səviyyələri üzrə təhsil almaq imkanı yaradır.

UNEC-də UDİD proqramının təqdimatı

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetində (UNEC) Universitetdaxili İkili Diplom Proqramının (UDİD) ilkin təqdimatı keçirilib.

UNEC-in rektoru, professor Ədalət Muradovun iştirakı ilə keçirilən təqdimatda tədris və təlim texnologiyaları üzrə prorektor, dosent Anar Rzayev UDİD proqramının qaydaları, tətbiqi və icrası ilə bağlı məlumat verib.

Bildirilib ki, UDİD proqramının yeni tədris ilindən reallaşdırılması nəzərdə tutulub. UDİD-ə qoşulan və proqramı uğurla bitirən bakalavrlar 4 il ərzində iki müxtəlif ixtisas üzrə diplomlara sahib ola biləcəklər. İki ixtisasa yiyələnmək tələbələrin məzun olduqdan sonra əmək bazarının tələblərinə daha çevik uyğunlaşması ilə yanaşı, onların rəqabətqabiliyyətini də artıracaq.

Təqdimatdan sonra UDİD proqramının daha da təkmilləşdirilməsi istiqamətində müzakirələr aparılıb və təkliflər səsləndirilib.

Məktəbdə səmərəli psixoloji xidmət

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin “Təhsildə inkişaf və innovasiyalar” üzrə IV qrant müsabiqəsinin fərdi kateqoriya üzrə qalibləri müəyyənən “Məktəbdə səmərəli psixoloji xidmət” layihəsinin yekunu olaraq “Daha yaxşı təhsil üçün psixoloji xidmətlərin təşkili və tərəfdaşlıq”

mövzusunda vebinar təşkil edilib. Vebinara təlim iştirakçıları ilə yanaşı müxtəlif vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələri, təhsil ekspertləri, ictimai fəallar da qatılıb. Tədbiri giriş sözü ilə açan layihə rəhbəri Bakıdakı 108 nömrəli tam orta məktəbin ibtidai sinif müəllimi Əzət Dadaşova “Məktəbdə səmə-

rəli psixoloji xidmət” layihəsinin məqsədi, layihə çərçivəsində görülən işlərlə bağlı məlumat verib. Daha sonra təlimə qatılan qonaqlar, təlim iştirakçıları layihə ilə bağlı öz təəssürlərini bölüşüblər.

Qeyd edilib ki, təlimlərə Bakı və Abşeronla yanaşı, Azərbaycanın müxtəlif regionlarından da müəllim, psixoloq və valideynlərin qatılması layihənin daha böyük kütləyə çatması baxımından səmərəli olub.

Təlimləri uğurla başa vuran iştirakçılara sertifikatlar təqdim edilib, həmçinin onlar layihə çərçivəsində çap olunan buklet və kitabçalarla təmin olunublar. Tədbirin sonunda iştirakçılar aktual və vacib mövzuların dəstəkləndiyinə, bu istiqamətdə mütəmadi işlər görüldüyünə, gənc müəllimlərə göstərilən etimada və fəaliyyətlərini stimullaşdırıldığına görə Təhsil Nazirliyinə təşəkkürlərini bildiriblər.

Samirə DADAŞOVA,

Bakıdakı 108 nömrəli tam orta məktəbin Ana dili və ədəbiyyatı müəllimi

Bacarıq əsaslı təhsilə keçmək əsas prioritetdir

Rulfət ƏZİZOV,
Təhsil İnstitutunun direktoru

Təhsil İnstitutu “Milli Prioritetlər 2030” ilə bağlı hədəflərini müəyyənləşdirib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən təsdiqlənmiş “Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər” XXI əsrin tələblərinə uyğun təhsil sisteminin məqsədlərinə çatmağı da əhatə edir. Sözügedən sənəddə təhsilə dair qeyd olunan strateji vəzifələri ayrıca başlıqlarla incələdikdə Təhsil İnstitutunun həmin vəzifələrə uyğun planlı iş apardığını görmək mümkündür. Təhsil naziri Emin Əmrullayev Təhsil İnstitutunun direktoru olarkən artıq bu istiqamətdə institut tərəfindən bir çox fundamental işlərə start verilmişdir.

Məzmun islahatları dərinləşəcək

“Azərbaycan 2030: sosial-iqtisadi inkişafa dair Milli Prioritetlər”də qeyd olunur ki, cəmiyyətin inkişafının təminatçısı olan ümumi təhsilin gücləndirilməsi üçün təhsil sisteminə gedən modernləşmə davam etdirilməli, məzmun islahatları dərinləşməli, inteqrativ tədris təcrübəsi genişləndirilməlidir.

Hal-hazırda bacarıq əsaslı və ya bilimin təbii əsaslanan təhsilə keçmək əsas prioritetdir. Məzmun islahatı ümumi təhsildə bir çox problemlərin həllini inteqrativ və sistemli şəkildə tələb edir. Məzmunun dəyişməsi tək dərslərin dəyişməsi ilə bitmir. Belə ki, məzmun dəyişikliyi həmin dərslərin tədris edəcək müəllimin hazırlığının, tədris planının, qiymətləndirmələrin, xüsusilə də qəbul imtahanlarının mahiyyətinin dəyişməsi deməkdir.

Məzmunun yenilənməsi ilə bağlı Təhsil İnstitutu Sinqapurun Alston nəşriyyat evi və Marşel Kavendiş İnstitutu ilə birgə fəaliyyət göstərir. Əməkdaşlıq çərçivəsində bu şirkətlər yuxarı siniflər üçün təbiət fənləri (V sinif təbiət fənni, VI-XI sinif fizika, kimya və biologiya), ibtidai siniflər üçün “Həyat bilgisi” fənninin və bütün siniflər üzrə riyaziyyat fənninin həm təhsil proqramlarının (kurikulumlarının), həm də dərslər komplekslərinin təkmilləşdirilməsi prosesinə cəlb olunmuşdur. Adıçəkilən şirkətlərin ekspertləri yerli mütəxəssislərə kurikulumların və dərslərlərin təhlili və təkmilləşdirilməsi istiqamətində təlimlər keçmişdir. Qeyd edək ki, bu təlimlər yaxın bir neçə ay davam edəcək. Təlimlərdə təkmilləşdirmə prosesinə cəlb olunmuş əsas komanda üzvləri ilə bərabər

Təhsil Nazirliyi, Təhsil İnstitutu və Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) ekspert və əməkdaşları iştirak edirlər. Qeyd edək ki, V sinif üçün təbiət fənninin dərslər kompleksinin yay aylarında hazır olması planlaşdırılır. 2021-ci ilin sonuna qədər isə I-V siniflər üzrə “Həyat bilgisi”, VI-XI siniflər üzrə fizika, kimya və biologiya və I-XI siniflər üzrə riyaziyyat fənlərinin təhsil proqramlarının hazırlanması nəzərdə tutulur.

Əlavə olaraq, Təhsil İnstitutu tərəfindən həyata keçirilən uğurlu layihələrin tədris ümumi təhsil sisteminə yeni məzmun kimi inteqrasiya olunması, onların davamlılığının və ölçətliliyinin təmin edilməsi qarşıya qoyulmuş vacib məqsədlərdəndir. Təhsil İnstitutu müxtəlif siniflər üzrə tədris planlarına STEAM dərslərinin ayrıca bir dərslərin inteqrasiya olunması kimi suallar üzərində də araşdırmalar aparır.

Eyni zamanda, yeni məzmunla uyğun olaraq müəllimlərin işə qəbul imtahanlarında cavablandırıdığı suallar və müəllimlərin tələblər də nəzərdən keçirilməlidir. Bildiyiniz kimi, Təhsil İnstitutunun Təhsil İşçilərinin Peşəkar İnkişafı Mərkəzi tərəfindən mütəmadi ixtisasartırma təlimləri təşkil edilir. Yaxın gələcəkdə yeni məzmunla uyğun və müəllimlərin müxtəlif ehtiyaclarını hədəfləyən fərqli təlimlərin keçirilməsi nəzərdə tutulur. Bundan əlavə, artıq Təhsil İnstitutunun Metodik Dəstək Mərkəzi (MDM) də fəaliyyətə başlamışdır. Bu mərkəzin yaradılmasında əsas məqsəd yerlərdə metodik kabinetlərin işinin yenidən qurulması, müəllimlərə məzmun, qiymətləndirmə, tədrisin təşkili, istedadlı uşaqların müəyyən olunması və digər mövzularda dəstək göstərilməsidir. Bu il MDM tərəfindən 300 metodistin hazırlanması nəzərdə tutulur.

Yeni məzmunla uyğun buraxılış və ali məktəblərə qəbul imtahanlarının da mahiyyəti dəyişməli, suallar müxtəlif bacarıqların ölçülməsinə xidmət etməlidir. Bu istiqamətdə artıq DİM ilə birgə müəyyən işlər görülməyə başlanmış, müştərkə layihə üzərində müzakirələr aparılmış və tədris birgə fəaliyyət planının tərtib edilməsi hədəf olaraq qoyulmuşdur.

Beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatlarında daha yaxşı nəticələrə nail olmalıyıq

Milli Prioritetlərə dair sənəddə ölkənin beynəlxalq qiymətləndirmələrdə (PISA, PIRLS, TIMSS, ICILS) mövqeyinin əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşmasına nail olmaq əsas vəzifələrdən biridir.

Adıçəkilən beynəlxalq qiymətləndirmələr tədqiqat xarakteri daşıyır və ölkələrə

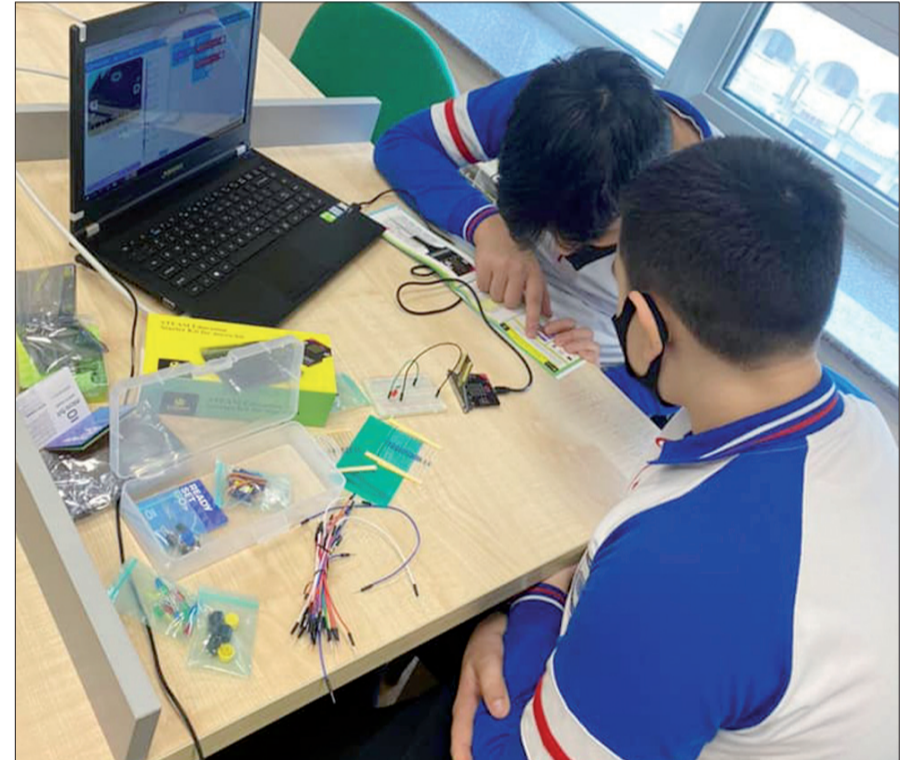
təhsil siyasətini formalaşdırmağa kömək edir. Təhsil İnstitutu ölkəmizdə beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatlarının həyata keçirilməsində və nəticələrinin tədqiqat sahəsində əsas rol oynayır. İnstitutun bu fəaliyyət sahəsi ilə məşğul olan ayrıca şöbəsi də mövcuddur. Qeyd etmək lazımdır ki, ölkəmizdə təbii olaraq bütün beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatlarında (PISA, PIRLS, TIMSS) son illərdə irəliləyiş müşahidə olunmaqdadır. Ən yüksək yaxşılaşma isə TIMSS (riyaziyyat üzrə 463 (2011) - 515 (2019)) beynəlxalq qiymətləndirməsində müşahidə olunmuşdur.

Məhz bu cür tədqiqatlar nəticəsində hansı istiqamətdə inkişafedirici addımların atılması ilə bağlı fikir formalaşır. 2016-cı ildən bəri bu qiymətləndirmə tədqiqatlarının tələblərinə uyğun müxtəlif layihələr: “STEAM Azərbaycan”, “İcma əsaslı məktəbəqədər təhsil”, “Zərdabi - İbtidai sinif şagirdlərinin oxu bacarıqlarının inkişafı” həyata keçirilir, 5 yaşlı uşaqlar üçün məktəbəqədər qrupları təşkil olunur. Əldə olunmuş müvəffəqiyyətlə yanaşı görülməli işlər də hələ çoxdur. Belə ki, beynəlxalq qiymətləndirmələrdə şagirdlərimiz riyaziyyatdan nisbətən yaxşı nəticə göstərsələr də, təbiət fənləri üzrə nəticələrin qənaətbəxş olmadığını görürük. Təhsil İnstitutu tərəfindən hazırda təbiət fənlərinin məzmununun təkmilləşdirilməsi istiqamətində görülən işlər yaxın gələcəkdə nəticələrin yaxşılaşmasına zəmin yaradacaq. Məzmunun beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması məqsədilə son illərdə dünyanın ən yaxşı təhsil sisteminə malik ölkələrindən biri və beynəlxalq qiymətləndirmə tədqiqatlarında ən yüksək nəticələr göstərən Sinqapurla əməkdaşlıq edilir. Vurğulayaq ki, beynəlxalq qiymətləndirmələr bilik yansı deyil, təhsil sisteminin cari vəziyyətini qiymətləndirmək, boşluqları tapıb aradan qaldırmaq üçün müvafiq addımlar atılmasına imkan yaradan tədqiqatlardır.

Beynəlxalq qiymətləndirmələrin nəticələri mütəmadi tədqiqat olunur və digər ölkələrin nəticələrinin yaxşılaşdırılmasına yönəlməli addımlar öyrənilir. Nəticələrə hansı sosial-iqtisadi faktorların, xüsusilə maliyyə təminatının təsiri araşdırılır. Dərin tədqiqatlar bizə atılan addımların effektiv və müvəffəqiyyətli olmasına imkan verəcək.

Erkən və məktəbəqədər təhsilin əhatə dairəsi genişləndirilməlidir

Milli Prioritetlərə dair sənəddə erkən və məktəbəqədər təhsilin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi və mərhələlərə müvafiq yaşda olan bütün uşaqları əhatə

təməsi vəzifəsi xüsusilə qeyd edilmişdir.

Məktəbəqədər təhsilin şagirdin gələcək uğurlarında əhəmiyyətli rolu olduğu şübhəsizdir. Bunu həm mütəxəssislər, həm də müxtəlif empirik araşdırmalar və beynəlxalq qiymətləndirmələr üzrə ölkələrin müqayisəli analizi göstərir. Son illərdə məktəbəqədər təhsillə bağlı böyük müvəffəqiyyətlər əldə olunmuşdur və burada Təhsil İnstitutunun rolu müəhündür. Belə ki, Təhsil İnstitutu nəzdində keçirilən pilot layihələr tədris təhsil sisteminə daxil olmaqdadır. Müqayisə üçün qeyd edək ki, 2015-2016-cı illərdə məktəbəqədər (5 yaş) qruplarına cəmi 24% uşaq cəlb olunurdusa, hazırda bu rəqəm təxminən 85% təşkil edir. Azərbaycan məktəbəqədər cəlb olunmada artım sürətinə görə artıq UNICEF tərəfindən nümunə ölkə kimi göstərilir. Hazırda Təhsil İnstitutu nəzdində 3 ildir ki, UNICEF və Avropa İttifaqının maliyyə dəstəyi, Təhsil Nazirliyinin dəstəyi ilə həyata keçirilən 3-4 yaşlı uşaqlar üçün “İcma əsaslı məktəbəqədər təhsilin inkişafı” layihəsi davam edir. Yeni model, ənənəvi bağça modelinə nisbətən iqtisadi səmərəlilik və ölçətlilik baxımından böyük potensiala malikdir. Xüsusilə regionlarda olmaqla hazırda 500 qrupda 10.000-dək uşaq bu layihə çərçivəsində məktəbəqədər təhsilə cəlb olunmuşdur. Təhsil İnstitutunun “İcma əsaslı məktəbəqədər təhsilin inkişafı” layihəsi cari ildə də davam etdiriləcək və paralel olaraq, pilot layihənin optimal variant kimi təhsil sisteminə inteqrasiya olunması üçün maliyyə təminatı modelləri üzərində təkliflər hazırlanacaq.

“İcma əsaslı məktəbəqədər təhsilin inkişafı” layihəsi çərçivəsində geniş maarifləndirmə işləri də aparılır. Valideynlərin uşağın erkən təhsilinin vacibli-

yinə dair məlumatlandırılmasını təmin edən “İlk 5 il” platforması hazırlanmışdır. Əlavə olaraq, müxtəlif aylənəli və öyrədicə verilişlər hazırlanmış və valideynlər, müəllimlər üçün erkən uşaq inkişafı ilə bağlı maarifləndirici vebinarlar keçirilmişdir. Cəmiyyətdə erkən təhsilin əhəmiyyəti haqqında fikir, münasibət və düşüncə tərzini dəyişmək erkən təhsilin özü qədər vacibdir.

Rəqəmsal texnologiyalar və yeni bacarıqlar təmin olunmalıdır

Milli Prioritetlər, eləcə də gənc nəslə gələcək rəqəmsal texnologiyalar dövrünə hazırlamaq üçün onlara məktəb yarımdan rəqəmsal sənətlərinin aşılanmasına diqqət yetirilməsini, indikindən əsaslı şəkildə fərqlənən yeni bacarıqların, ixtisasların və peşələrin verilməsini vəzifə kimi müəyyən edir.

2019-2020-ci tədris ilindən etibarən Heydər Əliyev Fondunun dəstəyi ilə Təhsil Nazirliyi tərəfindən təbii əsaslanan “STEAM Azərbaycan” layihəsinin əsas məqsədi şagirdlərimizdə XXI əsr bacarıqlarının - yaradıcı və bədii düşüncə, əməkdaşlıq etmə, effektiv ünsiyyət, proqramlaşdırma və texnologiya savadlılığı, habelə sahibkarlıq təkəkkürünün təşviq edilməsidir. Hazırda “STEAM Azərbaycan” layihəsi ölkə üzrə mərkəzlə yanaşı, Bakı və Sumqayıt şəhərləri də daxil olmaqla 45 regionda 147 ümumtəhsil məktəbindən 25000-dən çox şagird və 800 müəllimi əhatə edir. COVID-19 pandemiyasının davam etməsinə baxmayaraq, layihə uğurla həyata keçirilir.

Bacarıq əsaslı təhsilə keçmək əsas prioritetdir

Təhsil İnstitutu "Milli Prioritetlər 2030" ilə bağlı hədəflərini müəyyənləşdirib

← Əvvəlki səh.5

Belə ki, əgər VI siniflər üzrə məzmunu keçən tədris ilindən "STEAM ilə tanışlıq", rəqəmsal incəsənət - "Tinkercad və 3D çap", müxtəlif mühəndislik modulları (Mexanika, Ekologiya, Elektrik mühəndisliyi), birplatalı mini kompüterlərdə (Micro:bit) kodlaşdırma kimi modullar daxil idisə, bu ildən həmin məzmunu 3D qələmlə işləmə bacarıqları və müxtəlif kiçik layihələrin yerinə yetirilməsi kimi yeni məzmun əlavə edilmişdir.

Pandemiya dövründə Təhsil İnstitutunun üzərinə böyük məsuliyyət və yerinə yetirilməsi zəruri olan işlər düşür.

Düşünürük ki, yaxın gələcəkdə pandemiya bitməyə davam edəcək. Bu baxımdan, Təhsil İnstitutu rəqəmsal təhsilə dair strateji prioritetlərin müəyyənləşdirilməsində də yaxından iştirak edir. Mövzu üzrə kiçik araşdırma aparılmış və müxtəlif ölkələrin təcrübəsinə baxılmışdır. Rəqəmsal təhsilin inkişafı üçün müvafiq hüquqi-normativ baza genişləndirilməlidir. Belə ki, təhsil müəssisələrinin rəqəmsal idarəolunmasının təmin edilməsi və mərkəzləşdirilmiş sistemlərin istifadəyə verilməsi vacibdir. Rəqəmsal təhsil ekosisteminin qurulması, təhsil müəssisələrinin ehtiyaclarının müəyyənləşdirilməsi və təh-

hədə milli kvalifikasiya çərçivəsinə uyğun olaraq, "Ömürboyu təhsil"ə dair hüquqi-normativ bazanın təkmilləşdirilməsi, kvalifikasiya və təlim proqramlarının tərtib olunması, kvalifikasiyaların qeydiyyatı və monitorinq sisteminin qurulması, özü öyrənmə səriştələrinin təsdiqi və "Ömürboyu təhsilə" uyğunluğunun təmin edilməsi, milli kvalifikasiyaların sertifikatlaşdırılması və peşə yönümlü xidmətinin inkişaf etdirilməsi istiqamətində fəaliyyətlər nəzərdə tutulur.

Bundan əlavə, təhsil pillələri arasında varisliyin təmin olunması, kvalifikasiyaların qismən tanınması və pillələrarası əlaqələrin genişləndirilməsi əsas

lər həyata keçirmək və iş dünyası ilə əlaqə qurmaq üçün Təhsil İnstitutu nəzdində Tədris-Təlim Mərkəzi (TTM) yaradılır. Tələbələr mərkəzdə sistem düşüncəsi (systempreneurship), dizayn təkəkkürü, süni intellekt, tədqiqatçı mənecer və daha fərqli təlimlərə qatılmaq imkanı əldə edəcəklər. Müxtəlif ixtisas və universitetlərdən cəlb olunan tələbələr birgə yeni məhsul və xidmətlərin dizaynı üzərində işləyəcək, prototiplər hazırlayacaq, sınaqdan keçirəcək, təkmilləşdirəcək və təqdim edəcəklər. Eyni zamanda, SABAH magistratura tələbələri digər ölkələrdə olan universitet innovasiya mərkəzləri ilə əlaqə qurmaq, mərkəzlərin "Mentorship" proqramlarında iştirak etmək imkanı qazanacaq. Təhsil İnstitutunun tədqiqatçıları tələbələrə diplom işləri üçün empirik tədqiqat aparmaq və həmin tədqiqatları beynəlxalq jurnallarda çap etmək üçün əlavə təlimlər keçəcəklər. Düşünürük ki, bu layihə ATM-lərlə əlaqələrin qurulmasında vacib rol oynayacaq.

Bundan əlavə, ən vacib istiqamət kimi ölkədə tədqiqat potensialının artırılması üçün ATM-lərin cəlb olunması qeyd edilmişdir. Nəzərinizə çatdırmaq istəyirik ki, Təhsil İnstitutu Avropa İttifaqı tərəfindən maliyyələşdirilən "Azərbaycanın ali təhsil sistemində tədqiqat, ixtira və innovasiyaların (Tİİ) gücləndirilməsi" adlı layihəni yenidən bitirmişdir. Layihə ali təhsil sistemində tədqiqat, ixtira və innovasiyaların idarə olunması üçün imkanların yaradılması, tədqiqatların dəstəklənməsi istiqamətində potensialın gücləndirilməsi və müasir doktorantura təhsil proqramlarının formalaşdırılması kimi komponentlərdən ibarət olmuşdur. Ümumilikdə 167 iştirakçının qatıldığı təlim proqramına "Milli innovasiya iqtisadiyyatı və milli innovasiya sistemində giriş", "Maliyyə tədqiqatı", "Tİİ çərçivəsində potensialın artırılması", "Beynəlxalq maliyyə tədqiqatı" təlimini dəstəkləmək üçün Tİİ bölməsinin potensialının inkişafı, "Horizon 2020 təlimləri", "COST fəaliyyəti ilə bağlı təlim", "Açıq Elm Seminarları", "Müasir doktorantura təhsili üçün "təlimçilərin təlimi" kimi mövzular daxil edilmişdir. Azərbaycanın ali təhsil sistemində tədqiqat, ixtira və innovasiyalar üçün milli koordinasiya modelinin təklif olunması məqsədilə üç dəstək mexanizmi hazırlanmışdır. Həmçinin, ali təhsil müəssisələrində tədqiqat və ixtira fəaliyyətlərinin geniş-

ləndirilməsi məqsədilə akademik heyət üçün həvəsləndirici mexanizmlər, ali təhsil müəssisələri ilə sənaye və hökumət arasında əməkdaşlıq modeli və daxil olmaqla "Açıq İnnovasiya" konsepsiyası təqdim olunmuşdur. Bundan əlavə, tədqiqatçıların potensialının artırılması məqsədilə müasir doktorantura təhsil proqramı üçün təlim yönümlü yeni proqramı özündə əks etdirən strateji çərçivə, tədqiqat, ixtira və innovasiya bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi və təbii məqsədilə təlimçilər üçün təlim proqramı təşkil edilmişdir. 330 nəfərin qeydiyyatından keçdiyi e-kurslara tədqiqatın metodologiyası, təcrübələr və layihələr, məlumatların toplanması, təhlili və idarə edilməsi, elmi işlərin yazılması və nəşri, əqli mülkiyyət hüquqlarının prinsipləri, texnoloji transfer və kommersiyalaşdırma, sahibkarlıq təhsili və startaplar aidir. Qeyd edək ki, e-kurslar yaxın zamanda yenidən istifadəyə verəcək və ümumiyyətlə, layihədən irəli gələn davamlı müsbət irəliləyişlər istiqamətində işlər aparılacaqdır.

Milli Prioritetlərə əsasən ATM-lərin beynəlxalq rəqəbətliliyini təmin edə biləcək əsas meyarlardan biri də tədqiqat mühitinin yaradılmasıdır. Konseptual deyil, təbii tədqiqatların aparılması və data əsaslı tədqiqatlara keçidin təmin olunmasında mühüm işlər görülməlidir. Tədqiqat işlərinin aparılması həm də ATM-lər üçün ən böyük problem olan elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması məsələsinin həllində də dəstək ola bilər. Tədqiqatların maliyyələşdirilməsi strukturunun dəyişməsi və özəl sektorun maraqlandırmaq mexanizmlərinin də işlənilməsi vacib məqamlardandır.

Təhsil İnstitutunun tədqiqat potensialını gücləndirmək üçün xarici təcrübənin öyrənilməsinə, institutun doktorantura təhsilinin yenilənməsinə vacib hesab edirik. Bu işdə xarici universitetlərdə tədqiqat işləri ilə məşğul olan həmvətənlərimizin dəstəyindən faydalanmağı və müxtəlif universitetlərin təcrübəsinə öyrənməyi planlaşdırırıq. Qlobal dünyada tədqiqat ilə innovasiyaya birgə baxılır. Tədqiqat ekosistemi və güclü akademik mühiti olmayan ölkələrin innovativ həllərdə müvəffəqiyyət əldə etməsi çox çətindir. Bu səbəbdən, özəl sektorda innovativ məzmunları olan şirkətlərlə də əməkdaşlıq edəcək, mövcud uzunmüddətli və qsamüddətli kursları təhsil sistemində daşımağa çalışacağıq.

Pandemiya rəqəmsal təhsilə keçdiyi sürətləndirir və bütün təhsil iştirakçılarının fəaliyyətində müəyyən dəyişiklikləri şərtləndirir. Bu istiqamətdə təhsil verənləri dəstəkləmək üçün Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi və Təhsil İnstitutu UNICEF ilə birgə "Azərbaycan Respublikasının təhsil sistemində elektron təhsil təcrübəsinin təşviqi" adlı layihə həyata keçirmişdir. Layihə çərçivəsində ilkin olaraq şagirdlərin öyrənmə qabiliyyətini və müəllimlərin dəstəyini artırmaq, effektiv məktəb fəaliyyətini təmin etmək, distant mühitdə lazımı tədris və qiymətləndirmə strategiyalarının tətbiqi üçün təlimatlar, distant tədris qiymətləndirilməsi üçün meyarlar və s. hazırlanmışdır. Eyni zamanda, müəllim, məktəb rəhbərliyi və yerli təhsil idarəetmə orqanlarının nümayəndələrinə distant təhsilin təşkili, e-təhsil resursları və alətləri, distant təhsilin monitorinqi və s. mövzularda təlimlər və vebinarlar keçirilmişdir. Həmçinin, COVID-19 pandemiyası dövründə və sonrasında istər məktəb, istərsə də evdə tədrisin effektiv təşkiliyə dair müxtəlif resurslar - video təlimatlar, şagirdlərə ilkin psixososial dəstək göstərilməsi ilə bağlı müəllim və valideynlər üçün tövsiyələr hazırlanmışdır.

sil işçilərinin bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi təmin olunmalıdır. Təhsil alanların rəqəmsal bacarıqlarının gücləndirilməsi, təhsil proqramlarının adaptasiya olunması, məlumatların müəmmədi yığılması və görülmə tədbirlərinin təsirinə ölçülməsinin prioritetlər sırasında olacağına inanırıq.

Peşə və "Ömürboyu" təhsildə əməkdaşlıq

Milli Prioritetlər peşə hazırlığı sisteminin inkişaf etdirilməsi tədbirləri çərçivəsində beynəlxalq sertifikatlara uyğun mütəxəssislərin hazırlanmasını da vurğulayır. Eləcə də, bacarıqların harmoniyada inkişafına əsaslanan "Ömürboyu təhsil"ə xüsusi önəm verilməlidir.

Bildiyiniz kimi, son illərdə ölkədə peşə təhsilinin yenidən təşkili ilə bağlı geniş fəaliyyət göstərilir. Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyi (PTDA) bu işləri sürətlə və uğurla icra etməkdədir. Təhsil İnstitutu PTDA ilə səriştə əsaslı, Azərbaycanın milli kvalifikasiyalar çərçivəsinin tələblərinə uyğun məzmun tərtibatı istiqamətində əməkdaşlıq edir.

Hazırda Avropa Təlim Fondu ilə yeni layihə üzərində işlər gedir. Layihə

gələcək prioritetlərdəndir. Təhsil İnstitutunun "Ömürboyu təhsil" islahatları ilə məşğul olan ayrıca şöbəsi mövcuddur və aktiv şəkildə proseslərdə iştirak edir.

Ali təhsildə rəqəbətliliyin təmin olunması

Milli Prioritetlər güclü təhsil hesabına yüksək peşə bacarıqlarına malik insan kapitalı yaratmaq üçün ali təhsil müəssisələrinin keyfiyyət baxımından beynəlxalq səviyyədə rəqəbətdə davamlılığının təmin olunmasının zəruriliyini qeyd edir.

Təhsil İnstitutu ali təhsil müəssisələri (ATM) ilə əməkdaşlığın genişləndirilməsini hədəfləyir. Hesab edirik ki, ATM-lər ilə məzmun, pedaqoji kadrların hazırlanması və tədqiqat işlərinin aparılması istiqamətində əməkdaşlıq edə bilərik.

2021-2022-ci tədris ilindən etibarən 7 universitetdə SABAH magistratura proqramları tədris olunmağa başlayacaq. Bu proqramların hamısı yeni kurikulum, tədris planı və müəllim hazırlığı tələb edən yeni peşələrlə əlaqəlidir. Bundan əlavə, SABAH magistratura tələbələrini üçün əlavə təlimlər, tədqiqatlar, multidisiplinar innovativ layihə-

Pandemiyanın ikinci dalğasının geniş yayılması ilə əlaqədar bir sıra ölkələrin təcrid rejiminə qayıtması məktəbləri yenidən distant təhsil formatına keçməyə məcbur etdi. Bu dəfə müəllimlər təcrid rejiminə daha yaxşı hazırlaşsalar da, bütün çətinliklərin qarşısını almaq heç də asan olmayacaq.

Pandemiya 2021-ci ildə məktəb təhsilini necə dəyişəcək?

“Promethean” Təhsil Strategiyası Departamentinin rəhbəri, doktor Con Kollik distant təhsilə qayıtmanın nə kimi problemlərə səbəb olacağını və 2021-ci ildə təhsil sahəsində bizi hansı trendlərin gözlədiyini izah edir.

Planetin əhalisinin yarısından çoxu internetə qoşula bilmir

Ötən il onlayn təhsil gözlənilmədən hamı üçün adi dərsləri tamamilə əvəz etdi. Məlum oldu ki, nəinki bir çox məktəblər “distant” a keçməyə hazır deyildi, məktəblərin özlərinin də bəzən onlayn texnologiyalardan istifadə etmək imkanları yox idi. Bu gün dünya əhalisinin 20% -dən azı geniş zolaqlı şəbəkəyə çıxış imkanına malikdir. Planetin əhalisinin yarısından çoxu internetə qoşula bilmir. Bu, inkişaf etməkdə olan ölkələrin problemi kimi görünür. Lakin, əslində, hər şey o qədər də asan deyil: çox vaxt zəngin dövlətlərin sakinləri də internetə daxil ola bilmir. Məsələn, ailədə bir neçə uşaq var, amma hər uşağa bir kompüter yoxdur. Və ya mənzildə internet var, lakin onun

sürəti təlim videolarını yükləmək və ya Zoom konfranslarında iştirak etmək üçün kifayət deyil. Bir qayda olaraq, şəhər sakinlərinin şəbəkəyə giriş problemləri daha azdır. Yalnız tamamilə yoxsul ailələr internetə qoşula bilmir. Pandemiya zamanı bəzi müəllimlər ev- ev gəzərək şagirdlərinə tapşırıqlar götürüldülər ki, hamının eyni öyrənmə şəraiti, imkanı olsun. Lakin global rəqəmsal bərabərlik həll olunmamış problem kimi qalır.

Səriştə çatışmazlığı

Texnoloji çətinliklərdən başqa, pandemiya müəllimlərin səriştələrinə də yeni tələblər gətirdi. Bütün müəllimlər məsafədən

təhsilə kəskin keçid üçün hazır deyildi: bir çoxunun onlayn resurslardan necə istifadə etmək barədə bilikləri yox idi.

“Promethean”ın 2020-2021-ci illərdə təhsildə texnologiyanın inkişafı ilə bağlı hesabatına əsasən, məktəblərin yalnız 1 faizi müəllimlərin ən yeni texnologiyalarla öyrətməsini prioritet hesab edir. Bununla yanaşı, müəllimlərin 41 faizi rəqəmsal alətləri müstəqil şəkildə mənimsəməli olur.

Bu gün rəqəmsal təhsilin inkişaf strategiyasına ehtiyacımız var. Biz məktəbin divarları arasına qayıdıraq, lakin müəllimlər hələ də tədrisin qismən onlayn keçirildiyi hibrid təhsil formalarına hazırlaşmalıdırlar. Belə strategiya

istənilən pandemiya və gələcəyin digər problemlərinə hazır olmağa imkan verəcəkdir.

Müəllimlərin təhsili, o cümlədən, Ed-tech (təhsil texnologiyaları) şirkətlərinin üzünə düşür: onlar ən yeni texnologiyaların tətbiqi üzrə məktəblərə daim məsləhət verməlidirlər. Bundan əlavə, onların qarşısında rəqəmsal alətləri daha sadə, asan və mümkün qədər aydın etmək vəzifəsi durur.

Distant təlim adi dərslərdən texnologiyaların istifadəsini ləğv etmir. Bu, həm də tanış olmayan rəqəmsal mənbələrin keyfiyyətini öyrənməyə vaxt qazanmağa kömək edəcək. Məsələn, müəllim hazır təhsil məzmununu ax-tarmaq və yoxlamaq əvəzinə, öz dərslərini qeyd edib şagirdlərlə bölüşə bilər.

Dərs hazırlığı proqramı və təhsil xidmətləri artıq yaradılmış təhsil məzmununun ötürülməsi üçün vasitədir. Beləliklə, müəllimin hazırladığı materiallardan dəfələrlə istifadə edilə bilər.

Onlayn sosiallaşdırma

Minilliklər boyu təhsil sosial fəaliyyət olub. Uşaqlar məktəb

gəldikdə, ilk növbədə, onlara kollektivin bir hissəsi olmağı öyrədirlər. Sınıfdə şagirdlər daim dostları və müəllimləri ilə ünsiyyət qurur, qruplarda çalışırlar. Uşaqlar bir-birindən təcrid olunarsa, o zaman yeni bilik almaq üçün motivasiyaları yox olur.

Onlayn təlimdə sosial qarşılıqlı əlaqə kifayət deyil. Onlayn dərslər sinif məşğələlərinə maksimum dərəcədə oxşar olarsa, onun yoxluğunu kompensasiya etmək olar. Bunun üçün məktəblilərlə daha çox ünsiyyət qurmaq, onların bacarıqlarını inkişaf etdirmək lazımdır.

Onları, sadəcə dərslərdən fasilələri oxumağa məcbur etmək düzgün deyil. Təhsil proqramları şagirdlərin iştirakı ilə hazırlanıqda “icma təhsili” metodikası bu problemin həllinə kömək edir.

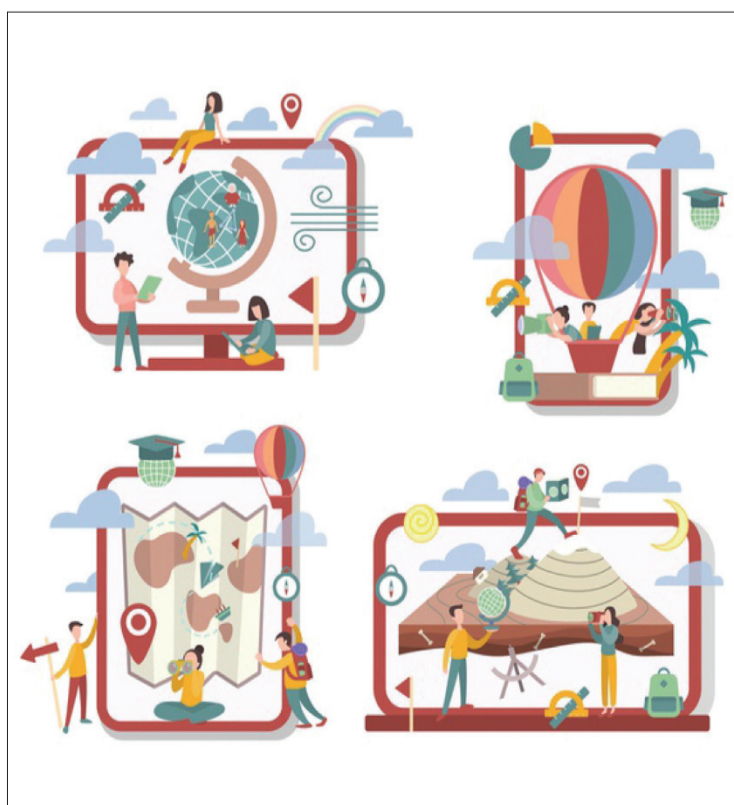
Məktəblilər distant məşğələlər zamanı müəllimi, hətta o, boş sınıfdən video əlaqə vasitəsilə dərsi izah etsə belə, onu görmək, onunla ünsiyyət qurmaq istəyir. Bu format interaktiv onlayn təhsil platformalarından istifadə etməkdən daha effektivdir.

Oruc MUSTAFAYEV

Pandemiya dövründə onlayn təhsilin üstünlükləri

Coğrafiya fənninin virtual sınıfdə tədrisi

Dünyanı ağışuna alan koronavirus (COVID-19) pandemiyası ilə əlaqədar onlayn təhsil günümüzün ən önəmli bir hissəsinə çevrilmişdir. Onlayn təhsil yaşayış yerini tərk etmədən təhsil almaq və təhsil vermək imkanı yaradır. Təhsilin bu formada tədrisi informasiya-kommunikasiya texnologiyalarına əsaslanır, müəllim isə onların vasitəsi ilə şagird və tələbələrə elmin sirlərini aşılayır.

Respublikamızda xüsusi karantin rejimi dövründə şagird və tələbələrin təhsildən geri qalmamaları üçün təlim-tədris prosesi məsafədən təşkil olunmağa başlandı. İlk öncə Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi tərəfindən “Virtual məktəb” layihəsinə start verildi, “Mədəniyyət” kanalında “Dərs vaxtı” adlı tele-dərslərin yayımlanmasına başlandı. Layihə Təhsil Nazirliyi və “Microsoft” şirkəti arasında əməkdaşlıq prinsipləri çərçivəsində həyata keçirildi. Layihənin məqsədi isə tele-dərslərin in-

teraktivliyini təmin etmək, məsafədən tədris imkanlarını genişləndirmək, onlayn təhsil prosesində keyfiyyəti artırmaq idi. Növbəti mərhələdə universitetlərdə, kolleclərdə, peşə məktəblərində, o cümlədən orta ümumtəhsil məktəblərində məsafədən təhsilin fasiləsizliyi təmin olundu.

Məsafədən tədrisin üstünlüklərindən yararlanan təhsil ocaqlarından biri də Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti nəzdində Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kolleci. Kollecdə 2020-ci il

mart ayından etibarən təlim və tədris prosesi məsafədən həyata keçirilir. Pandemiya dövründə “Evdə qalaq, təhsildən qalmayaq” şüarını əsas tutaraq, Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin rektoru professor Cəfər Cəfərov və Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Kollecinin direktoru dosent İsrayıl İsgəndərovun dəstəyi ilə kollecimizdə tədqiqatçı adınımlar atıldı. Bütün dərslər MS Teams platformasının imkanları üzərindən həyata keçirilməyə başlandı. Bir sıra tədbirlər, diskussiyalar, davamlı inkişaf sa-

həsində təlimlər onlayn formada həyata keçirildi. Buna baxmayaraq, onlayn təhsil vaxt və məkan həddini aşaraq öyrənmə və tədrisin həyata keçirildiyi bir təhsil sistemində çevrildi. Hazırda onlayn təhsil müasir təhsil sistemində böyük bir dəyişikliklərə səbəb oldu, geniş imkanlar yarandı. Bunlara, eyni vaxtda virtual sinif şəraitində tədris fəaliyyətinin aparıldığı ayrı-ayrı vaxtlarda tədris imkanı yaradan sinxron və asinxron modellər, video və audio sənədlər kimi müxtəlif tədris materialları daxil edildi.

Ümumiləşdirilmiş şəkildə deyə bilərik ki, onlayn təhsilin əsas xüsusiyyətlərinə aşağıdakılar aiddir:

- təhsilin tələbə yönümlü olması;
- istənilən vaxt və istənilən sürətlə təhsil almaq imkanı yaratması;
- zaman və məkanın məhdudluğu təsiri;
- fiziki qüsurlu şagird və tələbələrə təhsil almaq imkanı verməsi;
- interaktiv vasitələrlə tədris imkanı yaratması;
- dərs materiallarına məhdudiyətsiz giriş təmin etməsi;
- nəqliyyat, qidalanma və digər xərclərin aradan qaldırılması.

Elmi tədqiqatların daha da genişləndiyi və dərinləşdiyi müasir dövrdə müxtəlif elmlər arasında inteqrasiya getdikcə güclənir. Coğrafiya elmi bu elmlərlə birlikdə bəşəriyyəti düşündürən global problemlərin həllində mühüm rolə malikdir. Bu baxımdan, onlayn tədris zamanı coğrafiyanın tədrisində şagird və tələbələrin bilik və bacarıqlarının müəyyən edilməsi, təlimlərin keçirilməsi, xəritə məlumatı, coğrafi məkan, dünyanın forması və hərəkətləri, iqlim məlumatları və s. təsvirlərdən istifadə olunur. Onlayn təlimlərimizdə coğrafiya fənni yaddaş texnikası ilə əlaqəli səlil hekayələrə uyğun rəngli və gözoşqayan vizual şəkillərlə zənginləşdirilir. Bu yanaşma şagird və tələbələrin imtahana hazırlıqlarını təmin edir. Coğrafiyada istifadə etdiyimiz yaddaş texnikaları sayəsində mövzuların sayı artıq problem deyil və dərs videolarımız getdikcə əyləncə elementinə çevrilir. Coğrafiya fənnindəki riyazi hesablamalar da götürülünür və tələbələrin asanlıqla başa düşə biləcəyi hekayələrə çevrilir. Bununla da mövzuların öyrənmə, xatırlama və məlumatları asanlıqla qavrama bacarığı səviyyəsində fənlərimiz tədris olunur.

Vüsalə SADIQOVA,
ADPU-nun nəzdində
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji
Kollecinin coğrafiya müəllimi

Heydər Əliyev adına tam orta məktəbdə STEAM Tədris Mərkəzi yaradılıb

Dünyanın inkişaf etmiş ölkələrində tətbiq edilən STEAM təlim metodu 2020-2021-ci tədris ilindən Naxçıvan Muxtar Respublikasının ümumtəhsil məktəblərində də tətbiq olunur. Bu məqsədlə STEAM kabinələri yaradılır, müəllimlər STEAM təlimlərinə cəlb olunur. Təlimlərin yüksək səviyyədə təşkilini təmin etmək məqsədilə Heydər Əliyev adına tam orta məktəbdə STEAM Tədris Mərkəzi yaradılıb və mərkəzin təqdimatı keçirilib.

Naxçıvanın təhsil naziri Rəhman Məmmədov bildirib ki, muxtar respublikada təhsilin inkişafı istiqamətində mühüm işlər görülüb, müasir standartlara cavab verən təhsil müəssisələri tikilib, həmin müəssisələrin maddi-texniki bazası möhkəmləndirilib və infrastrukturunu yenilənib.

Təhsil naziri qeyd edib ki, yaradılan şərait təhsildə təlim metodlarının tətbiqinə geniş imkanlar açıb, 2020-2021-ci tədris ilindən muxtar respublikada STEAM layihəsinin tətbiqinə başlanılıb. Ümumtəhsil müəssisələrində STEAM kabinələri yaradılır, kabinələr lazımı avadanlıqlarla təchiz olunur. Həmçinin təlimə aid metodik vəsaitlər, eləcə də VI, VII sinif dərsləri və proqramlar çap olunaraq istifadəyə verilib.

Bildirilib ki, ötən müddət ərzində Şorur rayon Qarabürç və Şəhriyar, Ordubad şəhər 1 nömrəli və Nüsnüs, Naxçıvan Qarızonu, Naxçıvan şəhər 5, 11, 12 və 14 nömrəli tam orta məktəblərdə, Heydər Əliyev Uşaq-Gənclər Yaradıcılıq Mərkəzində, Şorur Şəhər Fizika-Riyaziyyat Təməyüllü Liseyde,

Culfa Rayon Texniki Yaradıcılıq Mərkəzində və Heydər Əliyev adına Hərbi Liseyde STEAM kabinələri yaradılıb. Hazırda isə əlavə olaraq 38 məktəbdə STEAM kabinələrinin yaradılmasına başlanılıb.

Vurğulanıb ki, STEAM-in tətbiqi təkcə kabinələrin yaradılması və tədris materiallarının çap olunması ilə yekunlaşmayıb, bu sahədə kadrların hazırlanması istiqamətində də tədbirlər həyata keçirilib. Bu günə qədər 60 müəllimə

Naxçıvan Təhsil Nazirliyi, 150 müəllimə isə Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən STEAM təlimləri keçirilib.

Təhsil nazirinin sözlərinə görə, muxtar respublikada STEAM üzrə

Mərkəz innovativ texnologiyalardan istifadə və tətbiqetmə bacarıqlarının şagirdlərdə formalaşdırılmasına dəstək göstərəcək

müəllim kadrların hazırlanması STEAM Tədris Mərkəzinin yaradılmasını zəruri edib və hazırda fəaliyyətə başlayan mərkəz bütün zəruri avadanlıqlarla tam təmin olunub.

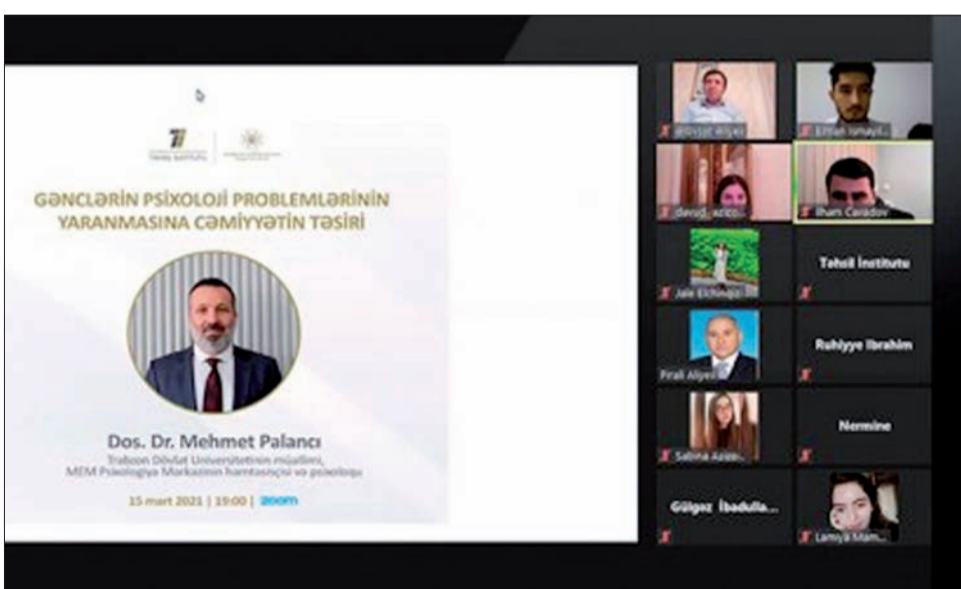
Nazir mərkəzin imkanlarından səmərəli istifadə olunması, müəllimlərin STEAM təlimlərinə cəlb edilməsi, təlimlər zamanı STEAM metodologiyaları, Robotexnika, 3D CAD modelləşdirmə və çap, Proqramlaşdırma, NANO və NEYRO-texnologiyalar, müxtəlif mühəndislik modulunun müəllimlərə öyrədilməsi ilə bağlı tapşırıqlar verib. Bildirib ki, mərkəz həmçinin innovativ texnologiyalardan istifadə və tətbiqetmə bacarıqlarının şagirdlərdə formalaşdırılması, onların irəli sürdüyü ideyaların reallaşmasına da dəstək göstərəcək.

Sonra mərkəzdə quraşdırılan avadanlıqlara baxış olub.

Mərkəz müasir dizaynda mebel avadanlıqları, elektron lövhə, 10 ədəd kompüter, 1 ədəd 3D printer və müxtəlif rəngdə çap materialı, Makeblock, mBot, Arduino BT robotlar, Mindstorms və education lego dəstləri, 3D qələmlər, Arduino və BBC Micro-bit proqramlama və inkişaf dəstləri, servo mühərriklər, LCD ekranlar, mikro idarəetmə moduluları, RGB led və naqillər, müxtəlif ölçüdə mikro mexanizmlər, kiçik elektronik komponentlər, təlim dəstləri, müxtəlif fiqurların hazırlanması üçün lazım olan alətlər, tədris üçün ofis ləvazimatları və digər materiallarla tam təmin olunub.

"Gənclərin psixoloji problemlərinin yaranmasına cəmiyyətin təsiri"

Oxunması zəruri olan kitablar mobil tətbiq proqramında

Təhsil İnstitutunun təşkilatçılığı ilə vebinar keçirilib

Azərbaycan Respublikası Təhsil İnstitutunun təşkilatçılığı ilə "Gənclərin psixoloji problemlərinin yaranmasına cəmiyyətin təsiri" adlı vebinar keçirilib.

MEM Psixologiya Mərkəzinin həmtəşisçisi və psixoloqu, Dos. Dr. Mehmet Palancı vebinarında məruzəçi qismində çıxış edib.

Gənc nəslin psixoloji cəhətdən sağlam yetişdirilməsi istiqamətində bir sıra araşdırma və təhlillərin müəllifi olan spiker vebinar zamanı uşaq və gənclərə psixoloji dəstəyin əhəmiyyəti, onların

psixoloji vəziyyətinin və problemlərinin mənşəyinin müəyyən olunması, valideynlərin və cəmiyyətin bu prosesdəki rolu haqqında danışıb. Bundan əlavə, Mehmet Palancı çıxışı zamanı uşağın tərbiyəsində bir sıra məqamların, xüsusilə də onun temperament və xarakterinin spesifik tərəflərinin nəzərə alınmalı olduğunu qeyd edib. Spiker bildirib ki, uşağa fərdi yanaşma, valideynin uşağın temperamentini düzgün dəyərləndirməsi və buna uyğun davranması mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Vebinar zamanı hər bir uşağın uğurlu gələcəyi və karyerası üçün ona seçim azadlığının verilməsi,

həmçinin bunun üçün temperamenti nəzərə alınması, beynəlxalq səviyyədə aparılmış araşdırmalara əsasən müxtəlif ölkələrdə uşaqların öldə etdikləri nailiyyətlərin müqayisəsi kimi mövzulara toxunulub. Eyni zamanda, Enneaqram modeli və bu istiqamətdə aparılmış elmi tədqiqatları əsaslanaraq valideyn və müəllimlərin uşağa individual davranışının üstünlükləri, uşağın gələcəyində bu yanaşmanın faydaları haqqında geniş məlumat verilib.

150-ə yaxın iştirakçının qatıldığı vebinar böyük maraqla qarşılanıb.

Naxçıvan Dövlət Universitetinin beynəlxalq münasibətlər və hüquq fakültəsində oxunması zəruri olan kitabların mobil tətbiqinin təqdimat mərasimi keçirilib.

Universitetin rektoru Elbrus İsayev qeyd edib ki, "Oxunması zəruri olan kitabların siyahısı"nın təsdiq edilməsi təkcə muxtar respublikada deyil, ölkəmizin təhsil işçiləri, tanınmış ziyalıları tərəfindən müsbət qarşılanıb. Bildirilib ki, bu kitabların təbliği istiqamətində universitetdə kitab müzakirələri, "dəyirmi masa"lar, həmin kitablarla bağlı intellektual yarışlar keçirilib.

Tələbələrin innovativ düşüncələrinin məhsulu olan layihəni yüksək qiymətləndirən rektor vurğulayıb ki, görülən bu işlər informasiya cəmiyyətinin inkişafına, tələbələrin hərtərəfli bilik və dünyagörüşünə malik gənclər kimi yetişməsinə əhəmiyyətli təsir edəcək.

Hüquq fənləri kafedrasının müəllimi, Tələbə Gənclər Təşkilatının sədri Əziz Qasimov bildirib ki, gənclərin artıq elektron vəsaitlərdən istifadə etməsi bu cür proqramların yaranmasına gətirib çıxarıb.

Mobil tətbiqin istifadə qaydaları slayd vasitəsilə tələbələrin diqqətinə çatdırılıb. Proqrama 30 və sonradan əlavə edilmiş 3 kitabla birlikdə 33 kitab daxil olunub. Proqram Android əməliyyat sistemini dəstəkləyən smartfonlarda çalışır, gələcəkdə iOS əməliyyat sistemində işləməsi planlaşdırılıb. Proqramın növbəti təkmilləşməsində kitabların audio variantlarının yerləşdirilməsi və kitablarda oxunulan maraqlı yerləri işarələmək funksiyalarının əlavə edilməsi də nəzərdə tutulub.

Qarabağ gündəliyi

“Bizimlə üz-üzə gəlmək düşmən üçün dəhşət idi”

⇐ Əvvəli səh.1

Tamdarkən bu dünyanın belə gəlib, belə getməyəcəyini də vurğulamağı unutmurdu. Getmədi də. Vəziyyət dəyişdi. Və vəziyyətin dəyişməyində özü də iştirak elədi. Artıq yazılmasında iştirak etdiyi tarixi qürurla şagirdlərinə öyrədəcək. Söhbət Masallının Qarğalıq kənd Ə.Vəliyev adına tam orta məktəbinin tarix müəllimi Ceyhun Qurbanovdan gədir.

Qızıma deyin...

1989-cu ildə doğulub. Masallıda müəllim işləsə, orada qeydiyyatda olsa da, Bakıda anadan olub, böyük şəhərdə böyüyüb, təhsil alıb. Qaydasız döyüş və boksda məşğul olub. Qaydasız döyüş üzrə Bakı çempionu, respublika finalçısı olub. Elə iş həyatına da Bakıda qatılıb. Müxtəlif sahələrdə işləsə də, müəllim olmaq həvəsindən vaz keçməyib. İngilis və rus dillərini səlis bilən Ceyhun Qurbanov müəllim olmaq üçün böyük şəhərdən Masallının kəndinə gəlib. Əvvəlcə müəllim olub, sonra ata. Bir qız atası tarix müəllimi uğur hekayəsinə bir də Qarabağ qazisi statusunu əlavə edib.

Universiteti bitirəndən sonra hərbi xidmətə gedib. Kəşfiyyatçı tağım komandiri olaraq 2011-ci ildən 2013-cü ilədək xidmətdə olub. 2016-cı ilin aprel döyüşləri başlayanda Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinə müraciət edib. Ancaq çağrılmayıb. 2020-ci ilin sentyabrında Dövlət Xidmətinə gedərək istəyində ısrar edib: “Sentyabrın 27-də rayon mərkəzinə getmişdim. Marşrutda eşitdim ki, Qodman kəndinə şəhid gəlib. Özü də kapitandır. Marşrutdan Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin yanında düşdüm. Müəllim yoldaşım da yanımdaydı. Məni əsgərlərin qeydiyyatdan keçdiyi tərəfə yönləndirdilər. Dedim əsgər deyiləm, zabitem. Bu dəfə də dedilər ki, bir az gözləməliyəm. Artıq dözə bilməzdim. Odur ki, gözləmək istəmədiyimi deyib getməkdə ısrar elədim. Xidmətin rəhbərliyi nə qədər müddətə gələ biləcəyimi soruşdu. Dedim, 2 saata gələm. Razılaşırdılar. Evə gəldim. Ata-anama xəbər vermədim. Qızımın vidalaşdım. Şəhid olsam, qızıma göstərsinlər deyə bir video hazırladım. Tez vidalaşib çıxdım. Avtobuslara mindiyimiz vaxt isə bizi yola salmağa gələnərlə arasında rayon ağsaqqallarından biri ilə görüşdüm. Ona da şagirdlərimi tapşırıdım. Şəhid olsam, bu xəbəri onlara çatdırmağımı, müəllimlərimin Qarabağın azad olunmasında iştirak edərək şəhid olduğunu söyləməyini xahiş etdim”.

7 əsgərlə 2 zirvə

Beləliklə, Qarğalıq kəndinin tarix müəlliminin kəşfiyyatçı zabit günləri başlayıb. Əvvəlcə Cəbrayılın, sonra isə Qubadlıın işğaldan azad edilməsi uğrunda döyüşlərə qatılaraq yaralandığı günə – noyabrın 1-nə qədər ömrünə şərafətli səhifələr yazdı: “4-5 dəfə başçılıq etdiyim qrupla düşmənin içərisinə girdik. Dəfələrlə çətin tapşırıqların öhdəsindən məharətlə gəldik”.

Çətin tapşırıqları itkisiz icra etdiyi vaxt da oldu, mühasirəyə düşüb şəhid versələr də, əldə etdikləri mövqeyi tərk etməyərək ölümü gözlədikləri anlar da. İndi o anlar ömrünün acılı, bir o qədər də qürurlu xatirələridir: “Yadda qalan tapşırıqlarımızdan birini az əsgərlə itkisiz icra etdik. Səhərə qədər zirvə götürülməliydi. Çətin zirvələrdən biri idi. Bu tapşırığı yerinə yetirə biləcəyimi deyəndə bunun üçün nə qədər əsgər istədiyimi soruşdular. Dedim 7 əsgərlə. Komandir zərərət elədiyimi düşünərək, “zarafat yeri deyil” dedi. Ona sözlərimin zərərət olmadığını dedim və seçdiyim əsgərlərlə döyüş tapşırığının icrasına yollandım. Qarşımızda 2 zirvə vardı. Tapşırığımız onlardan birini zirvənin arxasına fırlandıq. Özü də çox çətin yolla. Yoxuşla pəlid meşəsindən keçməliydik. Yolda yağın kollar vardı. Həmin tıkanlı kolları ələ yarmaq mümkün deyildi. Kürəyimlə yarıb yol açır, əsgərlər keçəndən sonra mən yola davam edirdim. Bu çətinliyə baxmayaraq, ikinci zirvənin etəyinə çatdıq. Yolda ikinci zirvənin müdafiəsində boşluqlar müşahidə etdim. Orada həmin zirvələr üçün strateji əhəmiyyətli yol keçir. Yolun nəzarətsiz olduğunu gördüm. Ona görə də ikinci zirvəni də ələ keçirdik. Əməliyyat başa çatandan sonra əlaqə yaradıb işarə verdiyimizi dedim. Komandir işarənin ermənilərdə olan zirvədən gəldiyini dedi. Bu zaman ona ikinci zirvəni də ələ keçirdiyimizi, tapşırığı itkisiz icra etdiyimizi qürurla söylədim”.

Ceyhun Qurbanov:
“Artıq işğal tarixini yox, Şanlı Zəfər tarixini şagirdlərimə əzbərlətdirəcəyəm”

artıq ordadır. Təəccüblənirik. Çətinliklərə baxmayaraq maksimum sürətlə gəlir, ancaq yenə generaldan sonra çatır-dıq”.

Generaldan aldığı döyüş tapşırıqlarını xatırlayan tarix müəllimi bu xatirələrini qoruyub saxlayacaq. Qubadlıda icra etdiyi çətin tapşırıqlardan birini aldığı o günü xatırladığı kimi: “General zabitlərin sırasının qarşısına keçib 1 könüllü lazım olduğunu dedi. Mənimlə yanaşı, başqa zabitlər də irəli çıxdı. Məndən neçə əsgərim olduğunu soruşdu. Ona 25 əsgərim, onların 20-nin tam döyüş hazırlığı olduğunu bildirdim. Həmin döyüş tapşırığına 10 əsgərlə getdim. Qubadlıdakı yüksəkliklərdən biri uğrunda döyüşə-cəkdik. Tapşırığımız minamyot atəşi altında çətin və təhlükəli yolu güllə atmadan sürətlə keçib həmin yüksəkliyin olduğu dağın etəyinə çatmaq idi. Biz o yolu keçərkən öz mövqələrimizdən dəstəklənəcəkdik. Bizim mövqələrdən atəş açaraq ermənilərin diqqətini yayındıracaq, biz isə sürətlə dağa yaxınlaşaraq yüksəkliyi alacaqdıq. Hər atəşdən sonra 1-1.5 saniyə vaxtımız olur ki, 3-5 metrliyimizə düşən minamyotun qəlpələrindən yayınmaq. Keçəcəyimiz yolda, sadəcə minamyot atəşindən deyil, həm də PK atəşindən yayınmalıydıq. Yan-yörəmişə güllələr səpələnir, biz heç nəyə baxmadan sürətlə hərəkət edirdik. Zirvəni ələ keçirməyimizlə böyük bir əraziyə nəzarəti götürəcəkdir, bununla da həmin yüksəkliyin təsiri altında qalan erməni mövqələrini də zərərsizləşdirmək imkanı əldə edəcəkdik. Tapşırığı uğurla yerinə yetirdik və zirvəni ələ keçirdik”.

Generalla çiyin-çiyinə

General Mais Barxudarovla döyüşmək, ondan tapşırıq almaq gənc zabit üçün xüsusilə qürurvericidir: “Ən çətin yollarla, minamyot atəşi altında gedib hədəfə çatanda görürdük ki, Barxudarov

Mühasirə

Çətin tapşırığı icra edib hər hansı mövqeyi ələ keçirməklə iş bitirdi. Olduğu mövqeyi qoruyub saxlamaq da onu almaq qədər önəmli idi. Bəzən itkisiz alınan zirvənin müdafiəsi qanlı olurdu: “Aldığımız mövqədə çox az qüvvə ilə gözləməyə davam etdik. Qarşımızdakı erməni mövqələri ilə aramızda çox az məsafə vardı. Ermənilərə ərzaq gətirən maşın bilmədən bizim olduğumuz yerə

qədəm geri çəkilib bilməzdik. Qazandığımız heç bir mövqeyi tərk etməyi düşünmədik”.

Böyük qələbəyə gedən yol

Nəhayət, o günü, noyabrın ilk gününü xatırlayır. 3 nəfər döyüşçüylə birlikdə minaya düşüb yaralandıqları həmin günü. Mühasirədən çıxıb növbəti döyüş tapşırığına gedərkən ayaqları altında qalıb dostlarından ayaqlarını alan, onun isə yaralanmağına səbəb olan o minalar böyük zəfərə can atan 3 qəhrəmanın yolunu kəsdi. Üçü də yerdədir. Döyüşçü yoldaşlarının ayaqlarını itirdiyini görür. Özünün də ayaqlarında ağrı hiss edir. Döyüşü davam etdirirlər. İtirdikləri hər nə, hansı bədəm əzaları olur olsun, döyüş əzmini itirmirlər.

Qələbə xəbərini müalicə aldığı hospitalda alıb. Qazi dostları ilə qeyd edib böyük günü.

O, artıq qazi müəllimdir. Keçdiyi döyüş yolu qəhrəmanlıq xatirələri ilə doludur: “Hücum keçəndə qışqırırdıq. Səsimizlə canlarına vəlvələ salırdıq. Səsimizi eşidəndə artıq bildirdilər başlarına nə gələcəyini. Elə həyəcanlanırdılar ki, silahı hara tuşlayacaqlarını belə müəyyənləşdirə bilmirdilər. Bizimlə üz-üzə gəlmək düşmən üçün dəhşət idi. Təəvvür edin ki, 7 metr məsafədə erməni əsgəri bizi vura bilmirdi. Ən yaxın məsafədə onlar həyəcədən silahı göyə tutub atəş açırdılar. Dəfələrlə sənqərlərində içki və psixotrop maddələr olduğunu görmüşük. Qorxularını bu yolla yenməyə çalışırdılar. Bizim 25 nəfərlik qrupda əsgərlərin 7-8 nəfəri döyüşdə Rembo kimi ydi. Ancaq bu qədər döyüşə qatıldım, ermənilərin içərisinə girdik, bu ruhu, döyüşkənliyi onlarda görmədim. Qarşımızda nə qədər aciz olduqlarını göstərdilər”.

Kənd müəllimi deyir ki, şəhid və yaralılarına münasibətimizlə də fərqlənirdik düşməndən: “Heç vaxt döyüş dostlarımızı meydanda qoymazdıq. Hara getsək, çiyinimizə götürüb gedirdik. Biz şagirdlərimizi başımızın üstündə daşıyırdıq. Ancaq onlar meydanda qoyub qaçırdılar”.

Məktəbə qayıdanda

Ceyhun müəllim artıq doğma məktəbinə qayıdıb. Daha işğal tarixindən yox, qəhrəmanlıq, zəfər tarixindən bəhs edəcək şagirdlərinə: “Ən çox ona sevinirəm ki, artıq işğal tarixini yox, Şanlı Zəfər tarixini şagirdlərimə əzbərlətdirəcəyəm”.

Ceyhun müəllim artıq yeni nəslin qarşısında başsağlığı olmadığını, onlara qürurverici tarix miras qoymağımızın haqlı qürurunu yaşayır: “Qürur duyuram ki, tarix yazan müəllimlərdən biriyəm”.

Tarix müəllimi ölkə Prezidentinin sərəncamı ilə “Cəsur döyüşçü”, “Cəbrayılın azad olunmasına görə”, “Qubadlıın azad olunmasına görə” və “Vətən müharibəsi iştirakçısı” medalları ilə təltif edilib.

Ruhiyə DAŞSALAHLI

Son illərdə Təhsil Nazirliyinin istedadlı şagirdlərinin üzə çıxarılması, onların bilik və qabiliyyətlərinin inkişaf etdirilməsi istiqamətində həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində məktəblilərimiz respublika fənn olimpiadalarında, eləcə də beynəlxalq səviyyəli bilik yarışlarında iştirak edir və uğurları ilə təhsilimizə öz töhfələrini verirlər. Dünyanı bürümüş pandemiya şəraitinə baxmayaraq məktəblilərimizin onlayn formatda keçirilən beynəlxalq olimpiadalarda qazandığı medallar ciddi uğurların davamıdır. Martın ortalarında Rusiyada onlayn keçirilmiş Qafqaz Riyaziyyat Olimpiadasının nəticələri şagirdlərimizin olimpiada əzmindən və yüksək potensialından xəbər verir. Bu olimpiadadan şagirdlərimiz 3 qızıl olmaqla 7 medal qazanmaqla olimpiada tariximizin keyfiyyətə yenilənməsinə nail ola biliblər. Qaliblərin uğur hekayələrini oxucularımızla bölüşürük.

ELM olimpiadasının qalibləri

Şagirdlərimizin uğur estafeti davam edir

Beynəlxalq olimpiada mühiti

Fidan Qarayeva, Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyin şagirdi: - 2005-ci ildə Meksikada anadan olub. Azərbaycana 3 il bundan əvvəl gəlib. Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyin IX sinif şagirdidir. 2019 və 2010-cu illərdə Avropa Qızlar Riyaziyyat Olimpiadasında (EGMO) bürünc medallara layiq görülüb. 2020-ci ildə Yeniyyətəmlərin Balkan Riyaziyyat Olimpiadasında (JBMO) gümüş, Balkan Riyaziyyat Olimpiadasında (BMO) bürünc, 2021-ci ildə Beynəlxalq Jautikov Olimpiadasında (İZhO) gümüş və nəhayət, bu ilin martında Qafqaz Riyaziyyat Olimpiadasında qızıl medal qazanıb.

- Beynəlxalq olimpiadaların ənənəvi qaydada keçirilməsinə daha çox üstünlük versəm də, online formatı da yüksək səviyyədə təşkil olunur. Belə ki, imtahan verdiyimiz zaldə hər tərəfdə kameralar qoşulur və yerli təşkilatçılar imtahana yerində nəzarət etməklə bərabər, beynəlxalq təşkilat nümayəndələri də imtahanın gedişatını kamera vasitəsi ilə izləyirlər. Buna görə əsl beynəlxalq olimpiada mühiti hiss olunur. Ötən olimpiadaların qaliblərinin, məktəbdə isə Şəmsi müəllimin dərslərində iştirak edirəm. Olimpiadalara fərdi şəkildə də hazırlaşaram. Növbəti hədəfim aprel ayında keçiriləcək Avropa Qızlar Riyaziyyat Olimpiadasında uğurla iştirak etməkdir.

"Məqsədim Beynəlxalq Riyaziyyat Olimpiadasında layiqincə çıxış etməkdir"

Muhammed Nuriyev, Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyin şagirdi: - 2005-ci ildə Bakı şəhərində anadan olub. Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyin X sinifində təhsil alır. Dəfələrlə respublika fənn və bir sıra beynəlxalq olimpiadalarda iştirak edib. 2020-ci ildə Respublika fənn olimpiadasında riyaziyyat üzrə bürünc, 2021-ci ildə Jautikov Riyaziyyat Olimpiadasında bürünc və Qafqaz Riyaziyyat Olimpiadasında gümüş medallar əldə edib.

piadasında bürünc və Qafqaz Riyaziyyat Olimpiadasında gümüş medallar əldə edib.

- Olimpiada 2 gün ərzində keçirildi. Hər gün 4 sual və bu sualları həll etmək üçün 4 saat vaxt verildi. Suallar klassik "Rusiya tipli" suallar idi. Mənim üçün olimpiadanın ilk günü 2-ci günə nəzərən daha uğurlu keçdi. Belə ki, ilk gün 22/28 bal, ikinci gün isə 14/28 bal topladım.

Gələcəkdə ən yaxın məqsədim Beynəlxalq Riyaziyyat Olimpiadasında layiqincə çıxış etməkdir.

"Hədəfim təhsilimi xarici universitetlərin birində davam etdirməkdir"

Toğrul Abbasov, Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyin şagirdi: - 2005-ci il iyulun 6-da anadan olub. Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyin X sinif şagirdidir. Bu günə kimi 11 beynəlxalq olimpiadada iştirak edib. 3 qızıl, 3 gümüş, 3 bürünc və 2 həvəsləndirici mükafat qazanıb.

- Olimpiadaya əsasən fərdi qaydada hazırlaşırıq. Həftənin sənbə və bazar günləri Stanford Universitetinin doktorant məzunu Cəfər Cəfərovla dərslər təşkil edilir və bunun da bizə böyük dəstəyi olur. Bu olimpiadada 2-ci iştirakımdır. Ötən il aşağı yaş qrupunda, bu il isə yuxarı yaş qrupunda qızıl medal qazandım.

Hədəfim Beynəlxalq Riyaziyyat Olimpiadasından (İMO) yüksək nəticə qazanmaq və dünyanın qabaqcıl universitetlərindən birində ali təhsilimi davam etdirməkdir.

"Qələbəmi şəhidlərimizə və qazilərimizə həsr edirəm"

Cəlil Hüseynov, Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyin şagirdi: - 2006-cı ildə Bakı şəhərində anadan olub. Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyin 9-cu sinif şagirdidir. Aşağı siniflərdə oxuyarkən bir neçə müsabiqənin qalibi olub. VII sinifdən Beynəlxalq Olimpiadalara Ha-

zırlıq Mərkəzində təşkil olunmuş dərslərdə iştirak edir. Ötən il Respublika fənn olimpiadası və Yeniyyətəmlərin Balkan Riyaziyyat Olimpiadasında bürünc medallar qazanıb.

- Bu il 12-17 mart tarixlərində keçirilən Qafqaz Riyaziyyat Olimpiadasından ölkəmiz adına qızıl medal qazanmışam. Olimpiadanın çox şəffaf keçdiyini düşünürəm. Bu olimpiadada iştirakımın əvvəlki olimpiadalardan əsas fərqi onda idi ki, torpaqlarımız işğaldan azad edilmişdi və mən qalib ölkənin vətəndaşı kimi olimpiadada iştirak edirdim. Ona görə də mən bu qələbəmi şəhidlərimizə və qazilərimizə həsr edirəm.

Ən əsas hədəfim bundan sonra iştirak edəcəyim bütün olimpiadalarda uğurlu nəticə əldə etmək, xüsusən də qızıl medal qazanmaq və dünyanın qabaqcıl universitetlərində təhsil almaqdır.

"Xaricdə təhsil almağı düşünürəm"

Amin Cəfərzadə, Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyin X sinif şagirdi: - Gənc istedad ilk dəfə VI sinifdə riyaziyyat üzrə Respublika fənn olimpiadasına qoşulub və bürünc medal qazanıb. Daha sonra təhsilini Fizika, riyaziyyat və informatika təmayüllü liseyində davam etdirməyə və ciddi şəkildə olimpiadaya hazırlaşmağa başlayıb.

- 2019-cu ildə 23-cü Junior Balkan Olimpiadasında bürünc, həmin il keçirilən respublika fənn olimpiadasında gümüş, 2020-ci ildə isə V Qafqaz Olimpiadasında bürünc medallara layiq görüldüm. Eyni ildə Respublika fənn olimpiadasından qızıl, 24-cü Yunior Balkan Olimpiadasından gümüş medallar qazandım. 2021-ci ildə Jautikov və Metropolis olimpiadalarında iştirak etdim və hər ikisində gümüş medal aldım. Bu il isə Qafqaz Olimpiadasından bürünc medal qazandım. Olimpiada ciddi hazırlıq tələb edir, mən gün ərzində 6-7 saat riyaziyyatla məşğul oluram. Bundan əlavə, bizə xüsusi müəllimlər dərs

keçir. Olimpiada yüksək səviyyədə və online keçirildi.

Gələcəkdə məktəbi bitirdikdən sonra xaricdə təhsil almağı düşünürəm, çünki qazandığım medallar mənə dünyanın ən tanınmış universitetlərində yüksək təqadülə oxumağa imkan yaradır.

"Qızıl 3 bal ilə qacırdım"

Elçin Musazadə, 2 nömrəli Texniki-Humanitar liseyin şagirdi: - 2005-ci il fevralın 14-də anadan olub. 2 nömrəli texniki humanitar liseyin X sinif şagirdidir. Son Qafqaz Olimpiadasında gümüş medala layiq görülüb.

- Olimpiadalara hazırlıq üçün çoxlu mənbələrdən (başqa ölkələrin yerli və beynəlxalq olimpiadaların) suallarını işləyərək hazırlaşdım. Olimpiada hazırlığında Cəfər Cəfərovun dərsləri də bizə kömək etdi. Məncə, olimpiada yaxşı keçdi, qızıl medalı 3 bal ilə qacırdım. 7-ci sual həll edə biləcəyim sual idi, amma mümkün olmadı. Hədəfim belə səhvlərə yol vermədən daha yaxşı nəticə əldə etməkdir.

Hazırda ən böyük hədəfim Beynəlxalq Riyaziyyat Olimpiadasından (International Mathematical Olympiad) ölkəmizə ilk dəfə qızıl medal gətirməkdir. Daha sonra SAT və IELTS imtahanlarında yaxşı bal yığıb top 20 universitetlərdən birinə təqadülə qəbul olmaqdır.

"Mənə dəstək olan müəllimlərimə minnətdarlığımı bildirirəm"

Yusif Qasimov, 220 nömrəli məktəb-liseyin şagirdi: - 16 avqust 2004-cü ildə anadan olub. 220 nömrəli məktəb-liseyin XI sinif şagirdidir. İlk dəfə olimpiadaya VI sinifdə təhsil alarkən "Təhsil ağılnı simasıdır" adlı olimpiadada birincilik qazanaraq başlayıb.

- VIII sinifdən olimpiada ilə fəal məşğul olmağa başladım. Respublika fənn olimpiadalarında bürünc, gümüş və qızıl medallara layiq görülmüşəm. İki dəfə yeniyyətəmlərin, bir dəfə isə gənclərin Balkan Riyaziyyat Olimpiada-

dasında iştirak edərək bürünc və gümüş medallar qazanmışam. İki ən nüfuzlu Asiya və Dünya Riyaziyyat Olimpiadalarında həvəsləndirici mükafatlar, bir sıra regional olimpiadalarda müxtəlif əyərli medallar əldə etmişəm. Son uğurum Qafqaz Riyaziyyat Olimpiadasıdır. Mənə dəstək olan müəllimlərimə və bütün insanlara öz dərin minnətdarlığımı bildirirəm.

"Olimpiadalarda yer tutmaq üçün ən önəmli olanı öz üzərində bacara bildiyin qədr çox çalışmaqdır"

Fidan Cəfərli, Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyinin şagirdi: - 2006-cı il oktyabrın 27-də Bakıda anadan olub. Türkiyə Dəyanət Vəqfi Bakı Türk Liseyinin IX sinif şagirdidir. VI sinifdə IV Məktəblilərarası Fənn Müsabiqəsində riyaziyyat fənni üzrə qızıl medal aldıqdan sonra respublika olimpiada komandasına qəbul olunub. Növbəti ildə fizika fənni üzrə qızıl medala layiq görülüb.

- VIII sinifdə Respublika fənn olimpiadasında bürünc medal aldım və beynəlxalq olimpiadalara hazırlığımı bundan sonra başladım. Qafqaz Riyaziyyat Olimpiadasında iştirak etdiyim ilk beynəlxalq olimpiada idi və bu olimpiadada həvəsləndirici sertifikatla layiq görüldüm. Son 3 ildə dərslərimi olimpiada sinifləri üçün təyin olunmuş bir neçə fərqli müəllimlərdən almışam. Olimpiadalarda yer tutmaq üçün ən önəmli olanı öz üzərində bacara bildiyin qədr çox çalışmaqdır.

Gələcəkdə universitet seçimi ilə bağlı dəqiq qərarım hələ olmasa da, təhsilimi ya riyaziyyat, ya da kompüter elmləri üzrə davam etdirmək istəyirəm. Riyazi biliklərin bu sahələrin əsasını təşkil etdiyini düşünürəm. Lakin xəyalımdakı universitetlə bağlı ən böyük istəyim rəqəbatli bir mühitin olmasıdır. Fikrimcə, insan üçün irəliyə yol açan rəqəbat aparacağı insanlarla bir mühitdə olmalıdır.

Oruc MUSTAFAYEV

Bölgələrdən

“Əziz Şuşa, biz qayıtmışıq!”

Təhsil Nazirliyi Respublika Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən “Əziz Şuşa, sən azadsan! Əziz Şuşa, biz qayıtmışıq!” adlı beynəlxalq yaradıcılıq müsabiqəsi sona çatıb. Qeyd edək ki, mövcud pandemiya şəraiti ilə əlaqədar onlayn formatda təşkil olunan müsabiqənin 3 yaş qrupu (9-11, 12-14, 15-17) və 4 nominasiya (esse, şeir, mahnı, nitq) üzrə

keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Şuşa Rayon Təhsil Şöbəsinə verilən məlumata görə, Malıbəyli kənd 1 nömrəli tam orta məktəbin VI sinif şagirdi Nurcan İsgəndərli şeir nominasiyası üzrə 9-11 yaş qrup şagirdləri arasında “Həvəsləndirici yer” sertifikatına layiq görülüb.

Müsabiqənin keçirilməsində əsas məqsəd işğal olunmuş torpaqlarımızın

azad olunması münasibətilə yeni bədii mətnlər yaratmaq, xalqımızda hərbi və-tənpərvərlik ruhunu daha da yüksəltmək, gənclərə milli həmrəylik və qəhrəmanlıq kimi ülvi hissləri aşılamaq, həmçinin istedadlı uşaqları üzə çıxarmaqla onların bədii-estetik zövqünü yüksəltməkdən ibarətdir.

“Əsgərə məktub”

Qubadlı rayon ümumi təhsil müəssisələrinin şagirdlərinin “Əsgərə məktub” layihəsi davam edir. Təhsil şöbəsinə aldığımız məlumata görə, budəfəki məktublar Vətən müharibəsini qalibiyyətlə başa vuran, ərazi bütövlüyümüzü bərpa edən, işğalçı qüvvə üzərində zəfər çalan Azərbaycan Ordusunun əsgərlərinə ünvanlanmışdır. Müharibə dövründə olduğu kimi Novruz bayramı ərəfəsində də xalqımızın birliyini simvolizə edən çoxsaylı məktublar vətənin keşiyində dayanan əsgərlərə göndərilmişdir. Məktublarda şagirdlər öz arzu və istəklərini bildirmiş, bayram təbriklərini çatdırmış, qələbə sevinclərini bölüşmüşlər. Hər məktub bir məktəblinin ordumuza, ordumuzun əsgərinə səmimi müraciəti, onun vətən sevgisi ilə döyünən ürəyinin diqtəsidir.

Müəffər Ordumuzun qəhrəman əsgərləri işğaldan azad olunmuş torpaqlarda bayram tonqalı ətrafında məktəblilərimizin göndərdiyi məktubları oxuyaraq bütün Azərbaycan xalqının ürəyinin onlarla birlikdə Qarabağda, Qubadlıda, Zəngilanda, Cəbrayıl, Füzulidə, Ağdamda, Laçında, Kəlbəcərdə döyündüyünü hiss ediblər.

“Kərpickəsən kişinin dastanı”

Füzuli rayonu 45 nömrəli tam orta məktəbdə dahi şair Nizami Gəncəvinin 880 illik yubileyinə həsr olunmuş “Kərpickəsən kişinin dastanı” adlı səhnəcik nümayiş etdirilib.

Füzuli rayon təhsil şöbəsinə verilən məlumata görə, dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin eyniadlı əsərinin motivləri əsasında hazırlanmış səhnəcikdə zəhmətsevərlik, halallıq, təvazökarlıq kimi ülvi mənəvi keyfiyyətlər təqdir edilib, lovğalıq, müftəxorluq, tənbellik kimi naqisliklər tənqid olunub.

Səhnəciyin hazırlanması və səhnəyə qoyulmasında məktəbin müəllimi Günay Umudlu ilə bərabər, V sinif şagirdlərindən Hacı Nəzirli, Adəm Aslanzadə və Ülvi Süleymanov da fəal iştirak ediblər.

Heydər Əliyev irsi öyrənilir

Ağdam Rayon Təhsil Şöbəsinin təşkilatçılığı ilə “Heydər Əliyev irsinin öyrənilməsi” mövzusunda onlayn iclas keçirilib.

Təhsil şöbəsinə aldığımız məlumata görə, tədbiri giriş sözü ilə açan şöbənin müdiri Mətanət Misirxanova qeyd edib ki, Heydər Əliyev irsinin öyrənilməsində əsas məqsəd Ulu Öndərin dövlətçilik siyasəti və azərbaycançılıq məfkurəsinin öyrənilməsi, onun zəngin irsinin tədqiqi və təbliği, şagirdlərin müvafiq biliklərinin zənginləşdirilməsi, ölkəmizin dövlət quruculuğu prosesində Ümummilli Liderin rolunun və xidmətlərinin gənc nəsə çatdırılmasından ibarətdir.

Zəngilan məktəblərində yubiley tədbirləri

Zəngilan rayon 6, 20, 21, 29, 32 nömrəli tam və 4 nömrəli ümumi orta məktəblərində Nizami Gəncəvinin 880 illik yubileyinə həsr olunmuş tədbirlər keçirilib.

Təhsil şöbəsinə verilən məlumata görə, məqsəd dünya ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, dahi Azərbaycan şairi və mütəfəkkiri Nizami Gəncəvinin 880 illik yubileyinin keçirilməsi və onun mədəni irsinin öyrənilməsindən ibarətdir.

Tədbirdə ilk olaraq Nizami Gəncəvinin həyatı haqqında məlumat verilib. Daha sonra onun yaradıcılığı və dünya ədəbiyyatının nadir incilərindən olan “Xəmsə”si haqqında danışılıb. Çıxış edənlər Nizami Gəncəvinin ümumbəşəri mahiyyət daşıyan, ecazkar poetik qüvvəyə malik yaradıcılığı ilə Şərqi bədii tənqidi təfəkkürünü elmi-fəlsəfi fikirlərlə zənginləşdirməsi və poeziyanı yüksəkliklərə qaldırması haqqında məktəblilərə məlumat veriblər.

Sonra məktəblilər tərəfindən rəsm sərgisi və Nizami Gəncəvinin əsərlərindən ibarət kiçik səhnəciklər şəklində ədəbi-bədii kompozisiyalar nümayiş etdirilib.

Şəhidlərin xatirəsinə həsr olunmuş sinif otağı

Biləsuvar rayon ümumtəhsil məktəblərində şəhidlərimizin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi, onların vətənpərvərlik və qəhrəmanlıqlarının təbliği, məktəblərdə hərbi vətənpərvərlik ruhunun yüksəldilməsi məqsədilə tədbirlər keçirilir.

Rayon təhsil şöbəsinə bildiriblər ki, ümumtəhsil məktəblərinin ən qabaqcıl siniflərinə şəhidlərimizin adı verilir. Bu siniflərdə yaradılan guşələrdə Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçmiş qəhrəman vətən övladlarının xatirəsinin əbədiləşdirilməsi, məktəblilərin şəhidlərimizin vətənpərvərliyi və qəhrəmanlığı barədə ətraflı məlumatlandırılması məqsədilə davamlı işlər aparılır.

Rayonun Nərimankənd tam orta məktəbinin məzunu Şəhid Pərvin Əliyevin adı doğum günündə oxuduğu sinif otağına verilib və otaq şəhidin şəkli ilə bəzədilib.

Layihə rayonun digər ümumtəhsil məktəblərində də davam edir.

Səhifəni hazırladı: Şakir CƏFƏROV

Yeni nəşrlər

TƏHSİLİMİZ: dünəndən sabaha

Müstəqillik əldə etdikdən sonra bütün istiqamətlərdə olduğu kimi, təhsil sahəsində də köhnə sistemin köhnəliklərindən qurtarmağın yeganə yolu kimi islahatları rəvac verildi. Təbii ki, bu yolda bizi uğurlarla yanaşı, səhvlər də gözləyirdi. Müəxəssislər səhvlərin vaxtında aşkar edilməsi, aradan qaldırılması və ya ən azı neqativ təsir dərəcəsini azaltmaq üçün görülən işlərin təhlil edilməsinə üstünlük verdilər. Bu ən düzgün yol idi. Xüsusən təhsil sahəsində görülən hər bir yenilik mütəmadi olaraq təhlil edilməlidir.

Görülmüş işlərin zaman və məkən kontekstində təhlilini özündə əks etdirən kitab haqqında

radılmasında və tədris şagirdlərin öz biliklərini təcridə, konkret həyat şəraitinə təbii edə bilməsinə, fənlərin təbii mösəllərinin artırılmasında, bu yolla məktəb məzənlərinin hamısının müstəqil həyata hazırlamaqda görülür.

Müasir müəllimi necə müasirləşdirməli

Təhsilin məzmunu təbii ki, müəllim tərəfindən şagirdlərə ötürülür. Müəllif kitabda müəllimin şagirdin formalaşdırılmasında nəhayətə qədər oynadığını vurğulayır və həyata keçirilən islahatlarda bəzi hallarda müəllimlərin pedaqoji fəaliyyətinin müasir dövrün tələblərinə tam cavab vermədiyini qeyd edir və “Müasir müəllimi necə müasirləşdirməli” (bu yarım bələndirilməsinə adı pedaqoji incohlklə təfsir edilir və müəllimin fəaliyyətinin köklü problemlərə malik olduğunu özündə əks etdir) yarım bələndirilməsində müəllimlərin müasirləşdirilməsinin yollarını axtarır. Müəllifin fikri ilə razılaşmaq olmur. Bu, həqiqətdir ki, bu gün müəllim şagirdlər qarşısında özünü şəxsiyyət kimi təsdiq edə bilməyirdi. Bunun üçün hər bir müəllimin öz konsepsiyası olmalıdır. Bütün dövrlərdə konsepsiyası olan müəllim hamının gözündə qabaqcıl müəllim kimi nüfuz qazanıb. Qorubdur, bəs qabaqcıl olmayan müəllimləri necə adlandırmaq olar? Cavab aydındır, “adi müəllimlər”. Görəsən, adi müəllimləri müasir dövrün tələblərinə uyğun şəxsiyyət yetişdirə bilər? Bu suala cavab vermək çətindir. Amma biz bu sualların fonunda müəllifin vəziyyətdən çıxış yolu kimi müəllim hazırlığının yaxşılaşdırılmasına diqqət çəlməsinə təqdir edirik. Burada, ilk növbədə, müəllif haqlı olaraq, qəbul imtahanlarında abituriyentin pedaqoji ixtisasa yararlığının ölçülməsini məqsəduyğun hesab edib. Müəllifin fikri ilə biz tam razıyıq, pedaqoji ixtisaslara qəbul olan abituriyentin təkcə bilik səviyyəsi deyil, həmçinin pedaqoji qabiliyyəti də malik olması müəyyən ediləcək və sürətlə dəyişən həyata hazırlamaqdan ibarətdir. Müəllifin problemi yanaşma tərzini pedaqoji maraqların qaynağına, riayət etməsinə, qoyulan məqsədlə, riyazi terminlərlə, düz mütənasibdir. Lakin, təəssüf ki, məktəblərimizdə hələ də daha çox sovet dövründən qalma fundamental biliklərin şagirdlərə öyrədilməsinə üstünlük verilir, bu isə qarşıya qoyulan məqsədlərə tərs mütənasibdir. Bu istiqamətdə məsələyə tamamilə düzgün yanaşan müəllif, qeyd edir ki, sərəştərəsaslı yanaşma şəraitində təhsilin fundamentallaşdırılması bu səpkili biliklərin mütəq və yalnız dərindən öyrədilməsinə deyil, həm biliklərin standart və xüsusi də, qeyri-standart şəraitdə tətbiq etmək qabiliyyətlərinin formalaşdırılmasına yönəlməlidir. Kitabda sərəştərlərin təsnifatına xüsusi diqqət yetirilir.

Hikmət ƏLİZADƏ,
professor, pedaqoji elmlər doktoru

Yalnız bu yol ilə həyata keçirilən islahatlarda xətaləri vaxtında korrekte etmək mümkündür. Alimlərimiz, təhsil sahəsində çalışan mütəxəssislər, qabaqcıl müəllimlər mütəmadi olaraq kütləvi informasiya vasitələrində dəyərlili məqalələri ilə diqqəti cəlb etmişlər. Bu günlərdə həyata keçirilən islahatların daha da səmərəli xarakter daşması üçün görülmüş işlərin zaman və məkən kontekstində təhlilini özündə əks etdirən yeni kitab - Azərbaycan təhsilinin inkişafında mühüm rol oynayan Asif Cahangirovun “Təhsilimiz:dünəndən sabaha. Optimistin baxışları” adlı kitab işıq üzünə çıxmışdır.

Qəzet səhifələrində formalaşan pedaqoji düşüncələr

Asif Cahangirovun 2008-ci ildə “Zerkalo” qəzetində çap etdirdiyi, ölkəmizdə islahatların daha yüksək səviyyədə həyata keçirilməsinə xidmət edən silsilə məqalələri bu gün də təhsil ictimaiyyətinin yadındadır. Həmin məqalələrdə ölkəmizdə həyata keçirilən islahatların uğurları, meydana çıxan nöqsanları, bu nöqsanların aradan qaldırılması yolları təcridbəl təhsil təşkilatçısı tərəfindən necə də incohlklə təhlil edilməsi, təhsilin inkişafına xidmət edən hər bir təhsil işçisi üçün, öz fəaliyyətini daha da düzgün təşkil etmək istiqamətində mayak rolunu oynamışdır.

Həmin müddətdən keyli vaxt keçmişdir, bu gün islahatların özünü sonuncu mərhələsinə qədəm qoymuşdur. Bu müddət ərzində yeni uğurlar əldə edilməklə yanaşı, təbii ki, bəzi korrekte işlərinin həyata keçirilməsinə ehtiyac yaranmışdır. Azərbaycan təhsilinin daha da inki-

şaf etdirilməsi istiqamətində var qüvvəsi ilə çalışsan Asif Cahangirov “Zerkalo” qəzetində çap olunmuş məqalələrə yenidən müraciət etmiş, onları kitab formasında çap etdirmək qərarına gəlmişdir. Bu, olduqca vacib və zəruri qərar idi. Təbii ki, müəllif həmin məqalələri olduğu kimi deyil, həmin müddətdən bu günə qədər keçən vaxt ərzində baş verən dəyişiklikləri, yenilikləri təhlil etmiş, hadisələri həyata keçirilən islahatların fəth etdiyi yeni zirvələrdən baxaraq qiymətləndirmişdir. Müəllif baş verən dəyişiklikləri müqayisəli təhlil edərək, əldə olunan nailiyyətləri sevinc hissələri ilə vurğulayır. Bununla yanaşı həyata keçirilən islahatların görünən və görünməyən zəruri məqamları da kitabda açıqlanır və bu günün prizmasından onların həlli yollarını müəllif təcridbəl ustad təhsil işçisi kimi göstərir. Bu, kitabın ən böyük məziyyəti kimi dəyərləndirilə bilər.

Azərbaycan universitetləri dünya reyting cədvəllərində

Kitabda müəllif ilk növbədə ali təhsilin problemlərinə diqqət yetirir. Bu zaman o dünya miqyasında ən yaxşı ali təhsil müəssisələrinin reyting cədvəllərinə (THE World University Rankings (THE), QS World University Rankings (QS), ARWU-500 və b.) diqqəti cəlb edir. Bu reyting cədvəllərində o, 2008-ci il ilə son dövrlərin məlumatlarını müqayisəli təhlil edir. 2008-ci ildə bu cədvəllərdə post-sovet məkanında olan ölkə universitetləri arasında yalnız Moskva Dövlət Universitetinin adını olduq qeyd olunur. Bunu bəlkə də təbii sayan müəllif son dövrlərdə rey-

ting cədvəllərində dəyişikliklərin baş verdiyini və THE World University Rankings cədvəllərində Rusiyanın 5, Estoniyanın 1, QS reyting cədvəlində Rusiyanın 17, Qazaxıstanın 3, Estoniyanın 1, Ukrayna və Litvanın 1 universitetinin daxil olduğunu göstərir. Müəllif bu cədvəllərdə ölkəmizin ali məktəblərini axtarır və bu universitetlər arasında yalnız Bakı Dövlət Universitetinin olduğunu qeyd edir. Kitabda reyting cədvəlləri və onların universitetləri qiymətləndirməsi xüsusi cədvəllər vasitəsi ilə oxucunun diqqətinə çatdırılır. Müəllifin haqlı sualı ortaya çıxır: - Universitetlərimizin dünya reytingində aşağı yer tutmasının səbəbi nədir? Təbii ki, bu suala cavab vermək çətinidir. Əlbəttə, bu gün universitetlərimiz əvvəlki illərlə müqayisədə böyük inkişaf yolu keçib, bunu danmaq insafsızlıq olardı, amma günün reallığından qiymətləndirəndə bu inkişafı qane edici saymaq o qədər də asan deyil. Müəllif çıxış yolunu dövlətin dəstəyi ilə ölkədə azı bir-iki top-universitetin yaradılmasında və digər Azərbaycan universitetləri üçün genişmütəqətli strateji plan hazırlamaqda görür. Sevincverici haldır ki, bu istiqamətdə artıq diqqətçəkən işlər görülür və kecon ilin nəticələrinə görə Azərbaycanın daha iki universiteti (Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, Xəzər Universiteti) reyting cədvəllərində özünə yer əldə bilmişdir. Düşüncürlü kü, görülmüş tutumlu işlərin nəticəsində yaxın gələcəkdə daha bir neçə universitetimiz dünya reyting cədvəllərində fərhlə ölkəmizin başını daha da uca edəcəkdir.

Boloniya bəyannaməsi və Azərbaycan universitetləri

2005-ci ildə Azərbaycan universitetlərinin Boloniya bəyannaməsinə qoşulması ilə universitetlərin sürətlə inkişaf edəcəyi gözlənilirdi. Kitab müəllif bu inkişafın nə üçün ləng getdiyinə səbəblərini axtarır. Bu məsələdə onun mövqeyi belədir ki, Boloniya bəyannaməsinin başlıca ideyaları, tövsiyələri, təklifləri dərindən öyrənilib, həyata keçirilsə təhsilin inkişafına, rəqabətqabiliyyəti ali təhsil sistemini qurmağa, qlobal təhsil xidməti bazarında bərabərhuquqlu tərəf kimi çıxış etməyə təkən verə bilər. Müəllif bu zaman haqlı olaraq iki-pilləli ali təhsil modelinə keçərək təhsilin məzmununda hansı dəyişikliklərin baş verməsinin, bakalavriat və magistratura pillələrində tədris proqramlarının necə dəyişdiyinin, mövcud olan kredit sistemi-

nin təhsilin keyfiyyətinə nəzərət sistemlərinin hansı səviyyədə Avropa standartlarına uyğun gəlmədiyinə diqqəti cəlb edir. Boloniya prosesinə keçərək universitetlərin inkişafının ləng gəlməsinin səbəblərini bu istiqamətdə olduğunu vurğulayır və ləngimənin aradan qaldırılması üçün bakalavriat və magistratura təhsil pillələrində məzmun baxımından nələrin dəyişməsinin zəruri olduğuna aydınlıq gətirir.

Ali təhsilin keyfiyyətinin artırılması baxımından müəllif Avropa Kredit Transfer Sistemini, yeni tələbənin iş yükünü, təhsiləmə istiqamətini və xüsusiyyətlərini müəyyənəşdirməyə imkan verən modelin daha düzgün tətbiqinin vacibliyini vurğulayır. Məlum olduğu kimi, Boloniya bəyannaməsi Avropa ali təhsil müəssisələrini ECTS modelinə uyğun gələn akademik kreditlər sistemini təbii etməyə sələmlişdir. Bu, hər şeydən əvvəl genişmiqyaslı tələbə mobililiyini dəstəkləyir, tələbəyə fənni, müəllimi, fərdi təhsil trayektoriyasını, fərdi təhsil proqramını seçməklə hiqqqu verir. Kredit sistemi təbii olunan bütün Avropa universitetlərində müəllim mütəq tədris etdiyi fənn və kurslar üzrə məniməmə nəticələrinə aid tələblər işləyib hazırlanmalıdır. Hər bir ali məktəb müəllimi tədris portalında şəxsi səhifəsini yaratmalı, habelə tədris etdiyi fənnə aid xüsusi səhifə hazırlamalıdır. O, tamamilə düzgün olaraq, burada tələbələr sərbəst işləməsi üçün zəruri informasiya mənbələrinin siyahısını, elektron istinadların mütəqadi olaraq yenilənməsini, auditoriya məşğələlərinin mətnlərini və onları müşahidə edən multimedia nümunələrini (animasiya, klip, təqdimat və s.), habelə keçiriləcək seminarların planını, yoxlama işlərinin, testlərin məzmununu və s. məlumatların yerləşdirməsini zəruri sayır. Bu məsələlərin mütəq əksəriyyəti özünün formalaşma dövrünü keçir. Onların bu günə qədər tam formalaşma bilməməsinin obyektiv səbəbləri var. Kitabda bu məsələlərin həllinin daha da sürətlənməsi yolları göstərilir. Müəllif bu yollardan biri kimi Bəyannamənin həyata keçirilməsi ilə bağlı qəbul edilmiş kommunikaclərə diqqəti cəlb edir və həmin kommunikaclərin tələblərinin yerinə yetirilməsini zəruri sayır.

Kitab müəllif tələbələrə sərəştərlərin inkişafı məsələsinin də zəruri olduğunu vurğulayır və tamamilə düzgün olaraq bunu Boloniya prosesinin əsas tələbi kimi dəyərləndirir, sərəştərlərin bu və ya digər çeşiddə ali təhsil müəssisələrində orta məktəblərin kurikulum-

ları - təhsil proqramlarında öz əksini tapdığını qeyd edir, lakin bu sərəştərlərin aşılannması mexanizmlərinin, sərəştərlərin formalaşdırılannması metodologiyasının daha əhatəli şəkildə açıqlannmasının zəruriliyini göstərir.

Kitabda haqlı olaraq, əcnəbi tələbələr ölkə təhsilinə cəlb edilməsini, elmi tədqiqat işlərinin keyfiyyətinin artırılannması, elmi nəticələrin nüfuzlu jurnallarda (impakt-faktorlu) nəşr edilməsini, nüfuzlu təhsil müəssisəsi olmaq üçün əsas meyar kimi ali məktəbdə tanınmış alimlərin işləməsinin dəyərləndirilməsini, universitet müəllimlərinin fənni tədrisində fəal və interaktiv təlim metodlarından daha çox istifadə etmələrini, rəqəmsal texnologiyaların təhsilə inteqrasiyasını, dıstant təhsilin həyata keçirilməsini və s. təhsilin keyfiyyətinin artırılması yolları kimi qiymətləndirir.

Ümumi təhsil məktəbində təhsilin məzmunu

Orta məktəbin problemlərinə toxunan müəllif kitabda diqqəti, ilk növbədə, tamamilə haqlı olaraq, təhsilin məzmunu məsələsinə cəlb edir. Onun fikrincə, orta təhsil qarşısında duran ən mühüm vəzifə müstəqil həyata qədəm qoyan orta məktəb məzmununa zəruri bilik, bacarıq, sərəştərlər aşılamaq, onu keçməklə və sürətlə dəyişən həyata hazırlamaqdan ibarətdir. Müəllifin problemi yanaşma tərzini pedaqoji maraqların qaynağına, riayət etməsinə, qoyulan məqsədlə, riyazi terminlərlə, düz mütənasibdir. Lakin, təəssüf ki, məktəblərimizdə hələ də daha çox sovet dövründən qalma fundamental biliklərin şagirdlərə öyrədilməsinə üstünlük verilir, bu isə qarşıya qoyulan məqsədlərə tərs mütənasibdir. Bu istiqamətdə məsələyə tamamilə düzgün yanaşan müəllif, qeyd edir ki, sərəştərəsaslı yanaşma şəraitində təhsilin fundamentallaşdırılması bu səpkili biliklərin mütəq və yalnız dərindən öyrədilməsinə deyil, həm biliklərin standart və xüsusi də, qeyri-standart şəraitdə tətbiq etmək qabiliyyətlərinin formalaşdırılmasına yönəlməlidir. Kitabda sərəştərlərin təsnifatına xüsusi diqqət yetirilir.

Bu fikirlərin fonunda müəllif çıxış yolu kimi, fikrimizə çox haqlı olaraq, hazırda tərtib edilmiş fənn kurikulumlarının məzmunu və həcmimin yüngülləşdirilməsində gətirə Avropa Şurasının tövsiyələri əsas götürülərək, ölkəmizdə orta təhsilin minimal standartlarının ya-

Son söz əvəzi

Kitabda məktəbəqədər təhsil, təhsilin idarə olunması və digər aktual məsələlər haqqında dəyərli fikirlər vardır. Hesab edirik ki, kitab təhsil sahəsində çalışanların hamısı üçün faydalı olmaqla bərabər, təhsilin inkişafında nəzərəcarpacaq əhəmiyyət kəsb edəcəkdir, həyata keçirilən islahatların daha yüksək səviyyədə reallaşmasında böyük rol oynayacaq və hər bir təhsil işçisinin stolüstü kitabına çevriləcəkdir.

Paytaxt məktəbində XARIBÜLBÜL yetiştirilir

Bakı şəhəri 120 nömrəli tam orta məktəbin peşə təmayüllü sinfi Vətən müharibəsindəki qələbəmizin rəmzinə çevrilmiş Xaribülbül yetişdirir.

Peşə təmayüllü sinfin kənd təsərrüfatı ixtisası üzrə mü-təxəssisi Hicran Kərimovanın şagirdlərlə bərabər yetişdirdiyi, əsasən orta dağ qurşağında kolluqlararası, meşəkənarı, otlu yamaclar və qayalar arasında yayılan Xaribülbül bitkisi böyük zəhmət hesabına başa gəlib. Çünki Xaribülbül kök toxumasında müştərək surətdə yaşayan və bitkiyə lazım olan simbiotik göbələklərdən asılıdır. Məhz bu səbəbdən bu bitkiləri başqa yerdə ökmək çətin olur. Paytaxtın küləkli və isti iqliminə baxmayaraq peşə təmayüllü sinfin şagirdləri bu bitkinin mövcud vəziyyətə uyğunlaşmasına nail olublar.

Qeyd edək ki, bu, məktəbin peşə təmayüllü sinfinin ilk uğuru deyil. Bundan öncə də Hicran Kərimova şagirdlərlə birgə çarpaz üsulu ilə yeni növ qızılqüllər hazırlayıb. Həmçinin alınan ən güclü xarakterik qızılqül sortuna Zirə qəsbəsinə Vətən müharibəsində həlak olmuş 3 şəhidin adını verməyi planlaşdırırlar.

Onu da qeyd edək ki, 5 paytaxt məktəbində peşə təmayüllü siniflər fəaliyyət göstərir. Maraqlı tədris üsulu olan həmin siniflərdə şagirdlər müxtəlif peşə istiqamətləri üzrə hazırlanırlar. Təsədüfi deyil ki, peşə təmayüllü siniflərə ilbəil şagirdlərin marağı və meyli artmaqdadır.

S evindirici haldır ki, uşaq və yeni-yetmələr asudə vaxtlarını səmərəli və faydalı keçirmək, hələ erkən yaşlarında valideynlərin və müəllimlərin diqqətini cəlb edən istedad və bacarıqlarını, yaradıcılıq potensiallarını inkişaf etdirmək məqsədilə məktəbdənkənar təhsil müəssisələrinin nəzdində fəaliyyət göstərən yaradıcılıq dərəcələrinə üzv yazılırlar. Məşhur peşə sahiblərinin, korifey sənətkarların, rəssamların, heykəltəraşların, musiqiçilərin və incəsənət xadimlərinin həyat və fəaliyyət tarixçələrini vərəqləyərkən diqqəti cəlb edən bir vacib amil bu gün haqqında danışacağımız bu tipli yaradıcılıq dərəcələrinin vacibliyini və mahiyyətini bir daha təsdiqləyir. Yəni, birmənalı olaraq uşaqlarda şəkil çəkməyə, rəqs etməyə, mahnı oxumağa və başqa sahələrə həvəs lap elə kiçik yaşlarından başlayır.

Bu gün haqqında ürək dolusu söhbət açmaq istədiyim uşaq da sayısız-hesabsız uğurlara imza atıb. Kim bilir, bəlkə də bu uşaq gələcəyin tanınmış korifey sənətkarları kimi tanınacaq, bu gün həvəslə məşğul olduğu yaradıcılıq mərkəzinə şöhrət qazandıracaq, üzərində əməyi olan Nərmnin müəllimin başını uca edəcək...

Qazandığı uğurlar

6 yaşlı Kövsərin yaradıcılığı ilə tanış olarkən qazandığı uğurlar adamı heyran edir. Bu yaşda 17 diplom və 14 beynəlxalq sertifikat böyük uğurdur. Kiçiyə yaşlı olmasına baxmayaraq bu qızıqcağ "Palitra" rəsm dərəcəsinin ən istedadlı və bacarıqlı üzvlərindən biridir. Dəfələrlə respublika və beynəlxalq sərgilərin qalibi olub. Bir-birindən maraqlı, çoxmənalı və çoxməzmunlu, rəngarəng rəsmləri ilə nəinki yerli, hətta xarici rəssamları da heyretə gətirib. Bu günlərdə "Gələcəyin rəssamı mənəm" adlı onlayn fərdi sərginin ilk iştirakçısı da elə o olub.

Müəllimi rəssam Nərmnin Abdullayevadır. Kövsər Qurban 2014-cü ildə Bakı şəhərində, rəssam ailəsində dünyaya göz açıb.

Valideynləri hələ onun 3 yaşında olarkən yaradıcılığa marağ göstərdiyini rəsm çəkmə, rəngləmə, plastilinlə yapma və aplikasiyaya olan həvəsini müşahidə ediblər və bu, onlarda uşağa diqqəti artırıb. 2018-ci ildə balaca Kövsəri valideynləri Naxçıvan şəhərində Heydər Əliyev Uşaq-Gənclər Yaradıcılıq Mərkəzinin rəsm dərəcəsinə üzv yazdırıblar. Əməkdar rəssam Səyyad Bayramovun rəhbərlik etdiyi dərəcədə balaca Kövsər yavaş-yavaş inkişaf etməyə başlayıb.

"Sehrli fırçam" ilk fərdi sərgisi

2019-cu ildə 5 yaşlı tamam olan balaca rəssamın mərkəzdə "Sehrli fırçam" devizi altında ilk fərdi sərgisi keçirilib. Mərkəzin direktoru, Əməkdar rəssam Murad Babayev Kövsərin istedad və bacarığı ilə yaşlarından fərqləndiyini qeyd edib və onu diplomla mükafatlandırılıb. Sərgidə iştirak edən sənətsevər qonaqlar da öz çıxışlarında balaca həvəskar rəssamın istedad və bacarığı, rəng duyumu, fantaziyası ilə öz yaşlarından seçildiyini vurğulayaraq ona hədiyyələr təqdim ediblər. Və nəhayət, ailə Bakı şəhərinə köçüb və 2019-cu ilin sentyabr ayından Kövsər Bakı şəhər 3 nömrəli Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzinin "Palitra" rəsm studiyasına üzv yazılıb.

6 yaşlı Kövsərin uğur hekayəsi

Balaca rəssamın qazandığı 17 diplom və 14 beynəlxalq sertifikat böyük nailiyyətdir

Rəsmlərində daha çox şən obrazlar

Kövsərin rəsmlərindəki zəngin rəng çalarları, olvan kolorit, gözoxşayan kompozisiya duyumu və düşüncələrini ustalıqla kağıza köçürməsi onun fitri istedadına malik olmasına işarədir. Rəsmlərində daha çox rast gəldiyimiz gülən günəş, sülh göyərçinləri, təbəssümlü şən obrazlar Kövsərin xoşbəxt uşaq dünyasının yaradıcılıq təxəyyülünün məhsullarıdır.

"Vətənim Azərbaycan"

Kövsər mütəmadi olaraq respublika və beynəlxalq səviyyəli sərgilərdə, müsabiqələrdə iştirak edir. Müxtəlif illərdə "Mənim yay tətlimi", "Vətənim Azərbaycan", "Koronovirusa birgə qalib gələk!", "Evdə qalmağın xeyri" onlayn rəsm müsabiqələrində uğur qazanaraq diplomlarla mükafatlandırılıb. Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondunun təşkilatçılığı ilə keçirilən "Dünyamızı qoruyaq: Türk dünyasının adət-ənənələri" adlı onlayn rəsm müsabiqəsində "Dostluq" nominasiyası üzrə "Sertifikat", 2021-ci ilin divar və stolüstü təqvimlərinə, hədiyyəlik çantalara üz qabığı olaraq Kövsərin rəsminin nəşri (Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti və İrsi Fondu), 1 nömrəli Uşaq-Gənclər İnkişaf Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə "Mənim milli adət-ənənələrim" adlı beynəlxalq onlayn rəsm

müsabiqəsinin qalibi olub və I yerə layiq görülüb.

"Ölkəmin nağılları"

21 sentyabr Beynəlxalq Sülh Günü münasibətilə Dünya Sülh Fondunun Yaponiyanın Goi Sülh Fondu ilə birgə ABŞ-da təşkil etdiyi 22-ci Beynəlxalq Sülh Dostları Rəsm Sərgi və Müsabiqəsində Finalçı "Sertifikat"a, Macarıstanın Azərbaycandakı səfirliyinin təşkil etdiyi "Dyula Bentsur" uşaq rəsm sərgi müsabiqəsində diploma, 10-cu beynəlxalq "Ölkəmin nağılları" rəsm müsabiqəsində III yerə, Londonda fəaliyyət göstərən "Cosmourse" onlayn rəsm kurslarının təşkil etdiyi "Öz evini dizayn et" mövzusunda Payız Challenge-i "Runner Up" müsabiqəsində mükafata layiq görülüb. "Möcüzəli sualtı" adlı XV Beynəlxalq sualtı rəsm festivalının yekununda diplom (Rusiya), Beynəlxalq Kosmos Fondu tərəfindən təşkil edilən XI Beynəlxalq Uşaq-Gənclər rəsm müsabiqəsində "Sertifikat" (ABŞ, CO), İtaliyalı incəsənət tarixi doktoru dr. Antonia Pesarenin pandemiya dövründə təsis etdiyi və müəllifi olduğu layihədə ilk beynəlxalq müsabiqə laureatı olub.

Kövsər beynəlxalq rəsm müsabiqələrində qazandığı uğurlarını artırır. Bunun çox böyük bir siyahını təşkil edəcəyini düşünüb bununla kifayətlənirik. Bu qədər uğura imza atan bu istedadlı həvəskar rəssamın vur-tut 6 yaş var.

Sifai SƏFƏROVA

“Dövlət Proqramı təqaüdçüləri”

“Hədəflərimdən biri təhsilimizə öz töhfələrimi verməkdir”

Aytac Nəbiyeva:
“Bir elmi tədqiqatçı kimi gənc kadrların hazırlanmasında iştirak etmək istəyirəm”

Tanıtım

1995-ci ildə Qazax rayonunda anadan olub. 2012-ci ildə Masazır kənd 1 nömrəli tam orta məktəbi bitirib, elə həmin il Bakı Dövlət Universitetinin “Biologiya” ixtisasına qəbul olub. Dördillik bakalavr təhsili dövründə universitetin fəal tələbələrindən olub, belə ki, debat-klub, kitab-klub kimi sosial fəaliyyətlərdə iştirak edib. Bakalavr dərəcəsinə 2016-cı ildə tamamladıqdan sonra müəllimlərin işə qəbulu müsabiqəsi və müsahibəsindən uğurla keçərək Salyan rayonu Şəkərli kənd orta məktəbində bir il biologiya müəllimi olaraq fəaliyyət göstərmiş. Daha sonra isə 2017-ci ildə müsabiqə yolu ilə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Genetik Ehtiyatlar İnstitutunun “Genetika” ixtisasının magistr dərəcəsinə qəbul olub. Eyni zamanda, Genetik Ehtiyatlar İnstitutunda böyük laborant, daha sonra isə kiçik elmi işçi vəzifəsində çalışmış. Burada oxuduğu illər ərzində həmçinin Gənc Alimlər Şurasının sədri olaraq da fəaliyyət göstərmiş və institut daxilində “conversation club” quraraq ingilis dilinin tədrisini həyata keçirib.

Məlumdur ki, müasir dövrdə insan kapitalının inkişaf etdirilməsi ali təhsil sistemi qarşısında mühüm vəzifələr qoyur. Ölkə iqtisadiyyatının hertərəfli inkişafı, güclü kadr potensialının formalaşdırılması baxımından Prezident İlham Əliyevin 16 noyabr 2018-ci il tarixli 711 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq olunmuş “2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı”nın da əsas hədəfi elm sahəsindəki qabaqcıl nailiyyətlərdən, innovativ təlim-tədris texnologiyalarından yararlanaraq, ölkəmizdə yeni nəsillə mü-təxəssislərin yetişdirilməsinə nail olmaqdır. Ölkəmizin gələcək inkişaf prioritetlərini özündə əks etdirən proqram çərçivəsində artıq bir qrup azərbaycanlı gənc doktorantura təhsilini müvafiq xarici ali təhsil müəssisələrində davam etdirmək hüququ qazanmış. Dövlət Proqramı çərçivəsində xaricdə doktorantura təhsili almaq imkanı qazanan gənclərdən biri də Aytaç Nəbiyevadır. O, doktorantura təhsilini Böyük Britaniyanın Birmingem Universitetində alır.

– “2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı” sizin üçün nə kimi imkanlar açdı, proqramın əhəmiyyəti barədə nə deyə bilərsiniz?

– “2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyinin artırılması üzrə Dövlət Proqramı” mənim karyerə və təhsilimdə böyük bir uğur əldə etməyimə imkan yaradaraq qarşımda çox geniş bir yol açdı. Bu proqram sayəsində Böyük Britaniyanın top universitetlərindən biri olan Birmingem Universitetində doktorantura təhsili alıram. Düşünürəm ki, bu proqram sayəsində mənim kimi bir çox tədqiqatçılar xaricdə təhsil şansı qazanaraq ölkəmizin inkişafında əsaslı rol oynayacaqlar.

– Seçdiyiniz ixtisas barədə məlumat verərdiniz. Doktorantura olaraq hansı mövzu üzərində işləyəcəksiniz? Tədqiqat mövzunuz dünyada nə dərəcədə prioritetdir?

– Seçdiyim ixtisas RNT biologiyasıdır. Doktorantura təhsilimdə “Hüceyrəvi stressə qarşı cavab olaraq RNT metabolizmi” mövzusu üzərində

Seçdiyim ixtisas RNT biologiyasıdır. Doktorantura təhsilimdə “Hüceyrəvi stressə qarşı cavab olaraq RNT metabolizmi” mövzusu üzərində işləyirəm. Burada tədqiqat apardığım mövzu yeni olmaqla bərabər, eyni zamanda, perspektivli bir sahə olaraq bir çox məsələlərin həllində əhəmiyyətli rol oynaya bilər. Belə ki, mənim burada həll etmək istədiyim məsələ hər hansısa bir hüceyrəvi stress zamanı mRNT 3' prosesinin, yeni poliadenilasiya və parçalanma proseslərinin necə dəyişdiyini öyrənməkdən ibarətdir. Dünyada isə, ümumiyyətlə, mRNT-nin öyrənilməsi COVID-19-dan dolayı ən önəmli məsələlərdən birinə çevrilib və bu sahəyə daha çox investisiya və diqqət ayırmağa başlayıblar.

işləyirəm. Burada tədqiqat apardığım mövzu yeni olmaqla bərabər, eyni zamanda, perspektivli bir sahə olaraq bir çox məsələlərin həllində əhəmiyyətli rol oynaya bilər. Belə ki, mənim burada həll etmək istədiyim məsələ hər hansısa bir hüceyrəvi stress zamanı mRNT 3' prosesinin, yeni poliadenilasiya və parçalanma proseslərinin necə dəyişdiyini öyrənməkdən ibarətdir. Bildiyimiz kimi, hüceyrəvi stress xərçəng də daxil bir çox ciddi xəstəliklərin yaranmasına gətirib çıxarır. Eləcə də hüceyrəvi stress zamanı mRNT-3' prosesinin gedişində bir çox dəyişikliklər baş verir ki, mən də burada onu molekulyar səviyyədə öyrənməyə çalışacağam. Dünyada isə, ümumiyyətlə, mRNT-nin öyrənilməsi COVID-19-dan dolayı ən önəmli məsələlərdən birinə çevrilib və bu sahəyə daha çox investisiya və diqqət ayırmağa başlayıblar.

dən birinə çevrilib və bu sahəyə daha çox investisiya və diqqət ayırmağa başlayıblar.

– Tədqiqatlarınız Azərbaycan elminə, tərəfdaş universitetə nə kimi töhfələr verə bilər?

– Mənim ali təhsil müəssisəsi olaraq tərəfdaşım Azərbaycan Tibb Universitetidir. Tədqiqatım isə RNT biologiyası sahəsindədir. Düşünürəm ki, buradakı təhsilimi tamamlayıb ölkəmizə

Təhsil aldığınız universitetdə hazırda tədris prosesi necə təşkil olunub?

– Birmingem Universitetində hazırda pandemiyadan dolayı tədris tələbələrini təhsil aldıqları dərəcələrə və işinin əhəmiyyətinə görə fərqli yollarla aparılır. Bakalavrlar təhsillərini tamamilə onlayn şəkildə davam etdirə bilsələr, magistr dərəcəsi üçün isə onlayn, həm də üz-üzə həyata keçirilir. Lakin martdan öncə bəzi tələbələr istisna, eləcə də magistrlər onlayn şəkildə davam etdirirdilər. Doktorantlara gəldikdə isə uzun karantin dövründən (4-6 ay) sonra hazırda onlar öz işlərinə laboratoriyalarda davam edirlər. Amma əgər işlərinə evdən davam edə bilsələr, universitetə gəlmələri vacib sayılmır və evdən işləməyə məcburdurlar. Bütün dünyada olduğu kimi, pandemiya buradan da təsirsiz ötürmüşür, təbii ki, tələbələr təhsilində, eləcə də sosial aktivliklərində çox ciddi təsirləri hiss olunur. Amma universitet müxtəlif onlayn platformalar həyata keçirərək bunun azaldılmasına qismən də olsa nail olur.

– Bütün dünyada biologiya sahəsi sürətlə inkişaf edən elmi istiqamətlərdəndir. Məlum pandemiya biologiyasının, bioloji tədqiqatların da əhəmiyyətini artırır. Bu barədə fikirlərinizi əsitmək maraqlı olardı.

– Qeyd etdiyiniz kimi biologiya ən sürətlə inkişaf edən elmlərdən biri olub daim dəyişməkdə olan sahədir. Bütün bunlarla bərabər bizim biologiya sahəsində öyrəndiyimiz biliklər çox deyil. Pandemiya isə bizə bir daha diqqətin, maliyyənin və vaxtın nəyə sərf olunmalı olduğunu öyrətdi. İstisna edilmir ki, zamanla başqa virusların da mutasiyasına məruz qalacağıq. Buna əsasən biologiyamızın digər sahələrinə də xüsusi yanaşmalıyıq.

– Universitetlərimizdə tələbələr elmə, elmi-tədqiqatlara daha gə-

niş cəlb olunması üçün nə kimi işlər görə bilərsiniz?

– Bizim universitetlərdə təhsil daha çox nəzəriyyə sistemində yönəldiyi üçün praktika bir az inkişafdan geri qalıb və buna görə də tələbələr nəzəri bazası güclü olsa da, praktikada çətinlik çəkirlər. Universitetlərdə laboratoriyalar tələbələrini tədqiqat məkanına çevrilməlidir. Doktorantura tələbələri, eləcə də professorlar və elmi rəhbərlər bakalavr və magistratura oxuyan tələbələrə öz işlərinə cəlb edə bilər. Artıq tələbələr bakalavrdan praktik işlərə cəlb olunmalı və onları bir növ, gələcək tədqiqat hazırlamaq lazımdır. Orta məktəbdən şagirdlərin diqqətini eksperimentlərə, laboratoriya işlərinə yönəldib onlarda bu sahəyə maraq oyatmaq mümkündür. Beləliklə, intellektual bir cəmiyyət üçün bunların olması təməl şərtidir, deyə düşünürəm.

– Gələcək hədəfləriniz barədə.

– Gələcək hədəflərimdən biri və ən əsası buradakı təhsilimi uğurla başa vurduqdan sonra ölkəmə qayıdub təhsil üçün öz töhfələrimi verməkdən ibarətdir. Bir elmi tədqiqatçı kimi gənc kadrların hazırlanmasında rolum olsun istəyirəm. Mənim kimi dünyanın top universitetlərində təhsil alan yüzlərlə azərbaycanlı gənc var. Hamımız birlikdə çalışsaq, o top universitetlər arasında bizim də universitetləri görmək mümkün olacaq. İstədim ki, ən yaxşı universitetlər deyiləndə bizim ölkəmizin ali təhsil müəssisələrinin adları da çəkilsin. Bundan başqa, təhsilimi davam etdirib öz sahəmdə önəmli simalardan birinə çevrilmək də hədəflərim arasındadır. Güc elmdədir deyə düşünürəm və çox xoşbəxtəm ki, bu proqram sayəsində mən də öz təhsilimi inkişaf etdirərək ölkəmizi təmsil etmək şansını qazanmışam. Ümid edirəm ki, bu vəzifənin öhdəsindən layiqincə gələcəyəm.

Oruc MUSTAFAYEV